

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**YEREL HALKIN YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE
İLİŞKİN ALGILARI: AKYAKA ÖRNEĞİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Fatma LEVENT

BURSA - 2019

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**YEREL HALKIN YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE
İLİŞKİN ALGILARI: AKYAKA ÖRNEĞİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Fatma LEVENT

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal KESKİN

BURSA – 2019

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sosyoloji Anabilim / Sosyoloji Bilim Dalı'nda 701644010 numaralı Fatma Levent'in hazırladığı "Yerel Halkın Yavaş Şehir Hareketine İlişkin Algıları: Akyaka Örneği" konulu Yüksek Lisans (Yüksek Lisans / Doktora / Sanatta Yeterlik Tezi / Çalışması) ile ilgili tez savunma sınavı, 01/08/ 2019 günü ~~10:00~~ - ~~11:30~~ saatleri arasında yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının ..... (başarılı / ~~başarısız~~) olduğuna ..... (oybirliği / ~~oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal KESKİN
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Mehmet ULUKÜTÜK
Bursa Teknik Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Erhan KUÇLU
Bursa Uludağ Üniversitesi

01/08/2019

Yemin Metni

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yerel Halkın Yavaş Şehir Hareketine İlişkin Algıları: Akyaka Örneği” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

01.08.2019

Fatma Levent
701644010
Sosyoloji Anabilim Dalı
Yüksek Lisans

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 29/07/2019

Tez Başlığı / Konusu: **Yerel Halkın Yavaş Şehir Hareketine İlişkin Algıları: Akyaka Örneği**

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 57 sayfalık kısmına ilişkin, 29/07/2019 tarihinde şahsım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%14**'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve bu Uygulama Esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

29.07.2019

Adı Soyadı: Fatma LEVENT
Öğrenci No: 701644010
Anabilim Dalı: Sosyoloji
Programı: Sosyoloji
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal KESKİN

29.07.2019

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Fatma Levent

Üniversite: Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı: ix + 62

Mezuniyet Tarihi: ... / ... / 20...

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal Keskin

YEREL HALKIN YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE İLİŞKİN ALGILARI: AKYAKA ÖRNEĞİ

Bu tez çalışmasında, yavaş şehir hareketinin ortaya çıkışı, felsefesi, üyelik süreci, kriterleri incelenerek kavramsal bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Kavramsal çerçeve ışığında harekete üye olan dünyadan örnekler gösterilmiş ve araştırmanın örnek olarak aldığı yavaş şehir Akyaka'nın tarihi, çevresel, kültürel, sosyal yapısı incelenmiştir. Yürütülen çalışmada alanda yapılan "sohbet tarzı görüşmeler" ve "gözlem" kullanılırken ayrıca ikincil veri olarak yerel gazeteler ve dergiler "doküman incelemesi"ne tabi tutulmuştur. Örnek üzerinden edinilen bulgular sonuç bölümünde detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yavaş Şehir, Yavaş Hareketi, Akyaka, Yerel Halk.

ABSTRACT

Name and Surname: Fatma Levent

University: Bursa Uludag University

Institution: Social Science Institution

Field: Sociology

Degree Awarded: Master

Page Number: ix + 62

Degree Date: ... / ... / 20...

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal Keskin

LOCAL PEOPLE'S PERCEPTIONS OF SLOW CITY MOVEMENT: THE CASE OF AKYAKA

In this study, tried to create conceptual framework by researching the appearance of the slow city movement, philosophy, membership process, criteria. Accordingly of the conceptual framework, examples from the world, the historical, environmental, economic and social structure of the slow city Akyaka is examined. In the research, using method of observation and face to face interviews, as a second data, local newspaper and local magazines are gathered, as well. In conclusion section, stemming from evidences of the sample case are discussed profoundly.

Keywords: Cittaslow, Slow Movement, Akyaka, Local People.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde gerek yönlendirmeleri ve gerek paylaştığı bilgilerle kafa karışıklığımı giderip çalışmamı tamamlamamda yardımcı olan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal KESKİN'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışma konumun belirlenme aşamasından itibaren desteğini esirgemeyen ve söylediği her sözüyle tezimi sahiplenmemi, çalışmama sürekli hassasiyetle yaklaşmamı öğütleyen sevgili hocam Doç. Dr. Rıza SAM'a, tüm yoğunluğuna rağmen ricamı geri çevirmeyip çalışmamı değerlendirmek için zamanını ayıran ve önerilerini esirgemeyen saygıdeğer hocam Prof. Dr. Serdar SAĞLAM'a teşekkürü borç bilirim.

Aynı dönemde çalışmalarımızı hazırlarken bilgilerini paylaşmaktan asla çekinmeyen sevgili arkadaşlarıma ve bu süreçte yaşadığım, yansıttığım tüm gerginlikleri içtenlikle anlamaya çalışıp beni destekleyen, bu çalışmanın nihayete ermesinde büyük payı olan sevgili anneme ve babama sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. GENEL HATLARIYLA YAVAŞ ŞEHİR	3
1.1. YAVAŞ HAREKETİ	3
1.2. YAVAŞ YEMEK (SLOW FOOD)	5
1.3. YAVAŞ ŞEHİR (CITTASLOW).....	7
1.3.1. YAVAŞ ŞEHİR FELSEFESİ	8
1.3.2. YAVAŞ ŞEHİR ÜYELİK SÜRECİ.....	11
1.3.3. YAVAŞ ŞEHİR ORGANİZASYON ŞEMASI	12
2. YAVAŞ ŞEHİR KRİTERLERİ	13
2.1. ÇEVRE KRİTERLERİ	14
2.2. ALTYAPI KRİTERLERİ.	15
2.3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ KRİTERLERİ	15
2.4. TARIMSAL, TURİSTİK, ESNAF VE SANATKÂRLARA DAİR KRİTERLER	17
2.5. SOSYAL UYUMA DAİR KRİTERLER	18
2.6. MİSAFİRPERVERLİK VE FARKINDALIK EĞİTİMİ İÇİN KRİTERLER.....	18
2.7. ORTAKLIK KRİTERLERİ	19

İKİNCİ BÖLÜM
DÜNYADA YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE ÜYE ŞEHİRLERDEN ÖRNEKLER
VE YAVAŞ ŞEHİR AKYAKA

1. DÜNYADA YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE ÜYE ŞEHİRLERDEN ÖRNEKLER.....	20
1.1. WALDKIRCH, ALMANYA	20
1.2. SEDGEFIELD, GÜNEY AFRİKA	22
1.3. MIDDEN-DELFLAND, HOLLANDA	23
1.4. SEBASTOPOL, AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	24
1.5. POSITANO, İTALYA	25
2. YAVAŞ ŞEHİR AKYAKA	26
2.1. AKYAKA’NIN TARİHÇESİ	26
2.2. AKYAKA’DA ÇEVRESEL FAKTÖRLER VE KÜLTÜREL ÖZELLİKLER	28
2.3. AKYAKA’DA TURİZM	29
2.4. AKYAKA’NIN YAVAŞ ŞEHİR ÜYELİK SÜRECİ.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YEREL HALKIN YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE İLİŞKİN ALGILARINA
DAİR BİR SAHA ARAŞTIRMASI

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI VE ÖNEMİ	33
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	34
4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	35
5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLAR.....	36
5.1. ÇEVRE KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR.....	39
5.2. ALTYAPI KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR	46
5.3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR .	47
5.4. TARIMSAL, TURİSTİK, ESNAF VE SANATKÂRLAR İÇİN KRİTERLERE DAİR BULGULAR	49
5.5. SOSYAL UYUM KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR	50

5.6. MİSAFİRPERVERLİK VE FARKINDALIK EĞİTİMİ İÇİN KRİTERLERE DAİR BULGULAR	52
5.7. ORTAKLIK KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR	53
SONUÇ	55
KAYNAKLAR	58

GİRİŞ

Şehirler, kendi doğasını geçmişten biriktirerek getirdiği bir yaşam biçimiyle var eder. Bir şehri özel ve özgün kılan hem tarihi hem de hangi dönemde olursa olsun orada yaşayan insanların yaşamın ritmine uygun olarak huzurlu ve mutlu yaşayabilmeleridir. Hayatın hızla değiştiği, bireysel ilişkilerin odak noktası haline geldiği günümüzde ise plastik ve beton şehirler inşa edilmekte ve şehir yalnızca mekândan ibaret sayılmaktadır. Bu yapay şehirlerde yapay ilişkiler kurulmakta ve insan öznesi olduğu şehrin nesnesi durumuna düşmektedir. Bu ortamda geçmişin izlerini korumaksa giderek zorlaşmaktadır.

Şehirleri yalnızca gününün ihtiyaçlarını gideren, geçmişi yok ederek geleceği de yok sayan birer araç olarak gören küresel kapitalist zihniyete karşı farklılığın zenginliğini öne çıkaran çeşitli hareketler giderek artmaktadır. Bu bakış açısıyla şehirlere yaklaşan uygulamalardan biri de bugün hemen her konuda hızlı bir yayılma gösteren ve giderek gelişen yavaş hareketidir. Bu çalışmada, küreselleşmenin ortaya çıkardığı sorunlara şehirler üzerinden bir çözüm arayışında olan yavaş şehir (cittaslow) hareketi ve hareketin yerel halk tarafından nasıl algılandığı incelenmektedir.

Yavaş şehir hareketi, 20. yılında, 2019 Mayıs ayı itibarıyla dünyada 30 ülke 252 şehirle varlığını sürdürmektedir. Bu ülkelerden en fazla üye sayısına sahip olan 83 üye şehirle İtalya, 28 üye şehirle Polonya, 19 üye şehirle Almanya ve 17 üye şehirle Türkiye öne çıkmaktadır. Nüfus sayısı 3.010 olan Akyaka, Türkiye'nin hem en küçük hem Seferihisar'dan sonra ikinci yavaş şehir üyesi olarak bu tez çalışmasına örnek olarak seçilmiştir.

Bu çalışmada, yavaş şehirle ilgili geçmişte yapılan çalışmalardan günümüz geçerlilikleri irdelenerek faydalanılmıştır. Diğer yandan hareketin dinamik yapısı göz önünde bulundurularak güncel bilgilere erişim konusunda gerekli özen gösterilmeye çalışılmıştır. Güncel bilgiler, özellikle uluslararası yayınların yapıldığı internet sitelerinden faydalanılarak takip edilmiştir. Yürütülen araştırmada, alanda yapılan “sohbet tarzı görüşmeler” ve “gözlem” kullanılmıştır. Ayrıca ikincil veri olarak yerel gazeteler ve dergiler “doküman incelemesi”ne tabi tutularak bilgiler toplanmıştır. Örnek üzerinden edinilen bulgular sonuç bölümünde detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

Bu tez çalışmasında, ilk bölümde yavaş şehir hareketinin ortaya çıkışı, felsefesi, üyelik süreci, organizasyon şeması ve kriterleri incelenerek kavramsal bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmaktadır. İkinci bölümde, oluşturulan kavramsal çerçeve ışığında hareketin dünyadan örnekleri ve araştırmanın örnek olarak aldığı yavaş şehir Akyaka'nın tarihi, çevresel, kültürel, sosyal yapısı ve üyelik süreci incelenmektedir. Üçüncü bölüm ise araştırmanın amacı, konusu, önemi, sınırlılıkları ve bulguların detaylı incelenmesini içermektedir.

Yavaş şehir hareketi, görünürlüğü ve üyelerini gün geçtikçe arttırması sebebiyle özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle çeşitli alanların uzmanları tarafından incelenmekte ve yorumlanmaktadır. Yapılan literatür taramasında özellikle yerel yönetim, yerel kalkınma açısından kamu yönetimi, kitle turizmine karşı ekolojik bir alternatif olarak turizm, geçmiş yapıların korunması ve geleceğe aktarılması noktasında mimarlık alanlarında tartışılan ve incelenen yavaş şehir hareketinin sosyoloji alanında yeterli ilgiyi bulamadığı görülmüştür. Bu çalışma, bir yavaş şehirde yaşayan halkın kendisine başvurularak hareketin detaylı bir incelemesini içermekte ve alan literatürüne katkı sağlayarak sonraki araştırmalar için fikir oluşturmayı amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. GENEL HATLARIYLA YAVAŞ ŞEHİR

Yavaş hareketi, yavaş yemek hareketiyle başlayıp kapsamını genişletmiş ve yaşam, turizm, işletmecilik, ticaret, seyahat gibi pek çok alanda yavaşlık felsefesini yaymayı amaçlamıştır. Yavaş şehir de yavaş hareketinin şehirdeki hızlı yaşamı eleştiren ve modern tüketim kalıplarını dönüştürmeyi hedefleyen alanlarından biridir.

1.1. YAVAŞ HAREKETİ

Yavaş hareketi, yaşam kalitesini yükseltmeye, saat odaklı yaşıntıdan uzaklaşarak anın tadına varabilmeye ve sürekli hızlı bir akışa karşı bireylerin zamanlarını nasıl kullanacağına kendilerinin karar verebilmesine olanak tanıyan bir dizi hareketi barındırır. Yemek kültüründen giyime, seyahatten turizme, eğitime ve şehirlere kadar pek çok alanda yavaş hareketine rastlamak mümkündür. Aynı zamanda hareket, küreselleşmeyle başlayan ve giderek yaygınlaşıp yüceltilen hız tutkusuna karşı yavaşlığın bir savunusudur. Yavaş hareketinin doğru temellere oturtulabilmesi için karşısındaki hız kavramını açıklamak gerekmektedir.

Günümüz dünyası hızlı olanın kazandığı, ilerlediği ve geliştiği algısını imkân olan her alanda vurgulamaktadır. Filmler, reklamlar, moda akımları, alışveriş ritüelleri, hazır yiyeceklerin hayatı kolaylaştırdığı iddiaları, hızı yüceltirken bireyleri de hayatlarının her alanında hıza dayalı bir yaşam biçimi benimsemeleri yönünde telkin etmektedir. Oysa hız, Carl Honore'nin de belirttiği gibi içeriği, kalite kontrolü ikinci plana atmakta ve iş bitirme kaygısına dönüşmektedir. Böylece aslında kapitalizm kendi zararına olmasına rağmen hızı yüceltmeye devam etmektedir.¹ Hızın dünyayı yapılandırmak için önemli bir yapıtaş olduğu inkâr edilmemekle birlikte, az zamanda çok şey başarma arzusunun artmasıyla niteliğin kaybolduğu görülmektedir.

---

¹ Carl Honore, *Yavaş: Hız Çılgınlığına Başkaldıran Yavaş Hareketi*, çev. Esen Gür, İstanbul: Alfa Yayınları, 2008, s. 5.

Yavaş hareketinin çıkış noktasındaki temel motivasyon, hızın tatmin edicilikten uzak olması düşüncesidir. Hız, yok ettiklerinin yerine tatmin edici bir kazanım unsuru getirmekte yetersiz kalmaktadır. Hızlı yaşam, bireyleri manevi olarak yok olmanın eşiğine getirirken aynı zamanda doğayı da geri dönüşü olmayan bir şekilde yok etmektedir. Hız, genellikle yapılan işi görünmez bir şekilde sansürlemektedir. Çünkü hız içeriği anlaşılabilir kılmaktadır. Yapılanı bitirmeye yönelik alınan tavır kişiyi duyarsızlaştırmaktadır. İnternet ünlüleri gibi pek çok alanda görülebileceği gibi anlık kahramanlar yaratarak aynı hızda yok etmektedir.² İnsanlar birbirleriyle bağ kurarken zorluk yaşamakta ve acele olarak yerine getirilen her görev ve iş, üstünkörü olarak gerçekleştirilmektedir. Toffler, insanların bağ kurmakta zorlandığı bu modern dönemi *geçiciliğin çağı* olarak adlandırır. Bu dönemde insan ilişkileri kısa sürelidir ve hızlandırılmış bir sosyal gücü taşımaktadır. İnsanların doğaya, kullandığı zamana bakış açısını belirleyen de sahip olduğu hızlandırılmış sosyal gücüdür.³

Hızın yüceltilmesiyle ilgili olarak Paul Virilio, Batı insanının kalabalık olmayan nüfusuna rağmen, daha hızlı olduğu için üstün ve baskın olarak kabul edildiğini belirtir. Ona göre hız, Batı'nın umududur.⁴ Bugün n in geldiği noktada dünyanın pek çok yerinde hızın başarıyla eşdeğer tutulması bu kabulün ürünü olarak görülmektedir. Diğer yandan yavaşlık, özü itibarıyla sakin kalmayı, dikkati ve kaliteyi ön planda tutarak kalıcı başarıların önünü açabilmektedir.

Yavaş hareketi, makine ve teknolojinin olmadığı bir dünyaya dönmeyi ya da ilikelliği savunmaz aksine hızlı ve modern bir dünyada daha iyi yaşama isteğini belirtir. Müzisyenlerin *tempo giusto* olarak adlandırdıkları doğru hızda ve dengede ilerlemek, Yavaş hareketinin de öncelikli hedeflerindedir. Kişilerin kendi temposunu belirleme hakkına sahip olması için çabalanmaktadır.⁵

Yavaş hareketi, küreselleşme karşıtı olarak ortaya çıkmış olsa da hareketin kurucularından olan Petrini, kapitalizme insancıl bir yön katma çabasında olduklarını

---

² Erdem Güven, "Yavaş Güzeldir: "Yavaş Yemek"ten "Yavaş Medya"ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi". *Konya, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, c. 7, s. 1, (2011), s. 120.

³ Sevrâ Fırıncıoğulları, *Alvin Toffler: Bilişim Toplumu Hız ve Geçiciliğin Çağı*, Ankara: Gece Kitaplığı, 2017, s. 9.

⁴ Paul Virilio, *Hız ve Politika: Dromoloji Üzerine Bir Deneme*, çev. Meltem Cansever, İstanbul: Metis Yayınları, 1998, s. 52.

⁵ Honore, a.g.e., s. 16.

belirterek *erdemli küreselleşme* kavramından bahsetmektedir.⁶ Erdemli küreselleşme kavramıyla ifade edildiği gibi günün koşulları tamamen yok sayılmayarak hareketin gelişimi için kullanılabilir. Hareketin, yavaşlık savunusuna rağmen çeşitli ülkelerde hızla yayılması ve bunu küreselleşme kanallarından biri olan internet üzerinden sağlaması da onun yok sayılmadığının göstergesidir.

1.2. YAVAŞ YEMEK (SLOW FOOD)

Carlo Petrini önderliğinde bir grup, 1986 yılında Roma Piazza di Spagna'da (İspanyol Meydanı) açılmak istenen bir McDonalds restoranını, hamur işi fırlatarak protesto ettiler. Hızın ve küreselleşmenin simgesi McDonalds'a karşı yapılan bu eylemin ardından Langhe Bölgesi'nin Cuneo İli'nde Yavaş Yemek (Slow Food) Hareketi kuruldu.⁷

Ritzer'in McDonalddlaştırılma⁸ kavramı, bir tek tipleşme sürecine işaret ederken kültürün yok olmayla karşı karşıya olduğunu, benzerliklerin farklılığın çekiciliğini yok ettiğini ifade etmektedir. Benzer şekilde yavaş yemek hareketi ile McDonalds'a karşı yapılan eylemler de ortak kaygıları taşımaktadır.

Makinelerle ve insan emeğinin yerine giderek yerleşen yapay cihazlarla duygusal olmayan ve kısa süren ilişkiler kurulmakta ve bu, insanların değer anlayışına da etki etmektedir. Herhangi bir eşyanın hızla yenisi üretilmekte ve her şey hızlıca eskiyerek yenisiyle değiştirilmektedir. Kısa sürelerde kullanılıp atılan ve yenisiyle değiştirilen bu ürünler karşısındaki tutum, ilişki biçimlerini de sarsmaktadır. Hız, yaşamın her alanında olduğu gibi yemek kültürünü de değiştirmektedir. Bu değişim sadece yenilip içilen gıdaların yeni teknolojik yöntemlerle üretim ve tüketimini kapsamamakta insanların birbiriyle ilişkilerini de derinden etkilemektedir.⁹ Hızlı yemek kültürü, çabuk hazırlanan ve tüketilen yiyecekler, birlikte yemek, iletişim ve sohbet

---

⁶ Honore, a.g.e., s. 17.

⁷ H. Rıdvan Yurtseven, Ozan Kaya, Serhat Harman, *Yavaş Hareketi*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2010, s. 18.

⁸ bkz. George Ritzer, *Toplumun McDonalddlaştırılması*, çev. Şen Süer Kaya, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011.

⁹ Fırıncioğulları, a.g.e., s. 15.

imkânının önünü kesmektedir ve farkında olunmasa da duyuşal zevkler tatmin edilememektedir.

Yavaş yemek, yiyeceklerin kısık ateşle ağır ağır pişmesi demek değildir, işaret ettiği daha fazlasıdır. Tüketicinin üreticisini tanması ve iletişim kurmasından sofrada bir sohbet kültürünün oluşmasına kadar pek çok duyuşal tatmini de içinde barındırmaktadır.¹⁰ Günümüzde her alanda bir *gusto* yani zevk sahibi olmak birey ve kültürlerin öne çıkmasında bir olgu olarak görülmektedir. Yeme içme kültürü de yalnızca açlığı gidermek ve biyolojik olarak karın doyurmaktan çıkıp bir etkileşim şekli olarak görülmektedir.¹¹ Yeme içme biçimleri, bir topluluğun, toplumun kimliğine işaret ettiği gibi çeşitliliğini de ortaya koymaktadır. Gıda seçimi topluluk üyelerini biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel olarak yeniden yaratmaktadır.¹²

Yemek yemek, hareketin sıklıkla belirttiği gibi yalnızca bir kalori alımı değil sosyal bir iletişim şeklidir. Yemek yeme alışkanlıkları tohumdan ürünün sofraya geliş aşamasına kadar olan her şeyi sofraya almak demektir. Üreticinin tohumu hangi koşullarda ektiği, ilaç kullanıp kullanmadığı, doğal üretim yapıp yapmadığı, tarlada o ürün için çalışan işçilerin emekleri, doğaya zarar verilip verilmediği gibi birçok unsuru da etkilemektedir.

Yavaş yemek iyi, temiz ve adil gıdayı tercih etmektir. Tüm insanları içine alan bu görüşe göre, insanlar kendileri için iyi olan gıdalara ulaşırken aynı zamanda gıdayı yetiştiren üreticiler ve gezegen için de iyi olanı tercih etme olanağına sahip olmaktadır. Bunun yanı sıra gıdanın keyifle yenildiği ve zevk alındığı bir dünya için çabalanmaktadır.

Bu üç temel ilke yavaş yemek manifestosunda;

- İyi: Kaliteli, lezzetli ve sağlıklı yemekler,
- Temiz: Çevreye zarar vermeyen üretim,

---

¹⁰ Güven, a.g.m., s. 114.

¹¹ Şerife Özgün Çıtak, "Sakin Şehirler Hızlı Turistler", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, c:5, s:8, (2016), s. 2701.

¹² Claude Fischler, "Food, Self and Identity", *Social Science Information*, (1988) v. 27, n. 2, pp. 275.

- Adil: Tüketiciler için uygun fiyatlar ve üreticiler için adil ödeme olarak açıklanır.¹³

Türkiye’de de Mart 1999’da, “Sefertası Hareketi” adıyla ortaya çıkan benzeri bir hareketin varlığı yemek kültürünün korunmasında ülkenin daha önceki girişimleri için örnek verilebilir. Yavaş yemek hareketinde olduğu gibi Sefertası Hareketi de aynı amaçlarla yola çıkmıştır. Buna göre; evde yemek pişirmek, aile sofraları ve sağlam ilişkiler temeline oturtulmuş duyarlı bir toplum hedeflenmiştir. Adından anlaşılacağı gibi geleneksellik simgelenmek istenmiş ve hızlı beslenmenin olumsuz etkilerine karşı bir duruş sergilenmiştir.¹⁴

1.3. YAVAŞ ŞEHİR (CITTASLOW)

Yavaş yemek hareketinden sonra, yine İtalya’nın “La dolce vita (tatlı hayat)” kuralını benimsemiş dört şehri Chianti, Positano, Bra ve Orvieto’da 1999 Orvieto Kongresi’nden (Ekogastronomi Kongresi) sonra yavaş şehir oluşturulmaya karar verilmiştir. Böylece Greve in Chianti’nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini, yavaş yemek (slow food) hareketi kurucusu Carlo Petrini, Bra belediye başkanı Francesco Guida, Orvieto belediye başkanı Stefano Camicchi ve Positano belediye başkanı Domenico Marrone bir araya gelmiştir. İtalyanca “citta” (şehir), İngilizce “slow” (yavaş) kelimeleri bir araya getirilerek “cittaslow (yavaş şehir)” oluşturulmuştur. Bu hareketle özgün bir yaşam şekli ve kendine has ürünleri bulunan küçük şehirler bir araya getirilmek istenmiştir.¹⁵

Yavaş yemek hareketinde olduğu gibi yavaş şehir hareketinde de küreselleşmenin olumsuz ve farklılıkları yok eden etkisinden korunmak amaçlanmaktadır. Aynı zamanda teknoloji kullanımı kökten yok sayılmamakta aksine faydacı bir bakış açısıyla süreç içerisinde doğru ve gerçekçi yanlarıyla kullanılmaya çalışılmaktadır.¹⁶

¹³ Slow Food International, <https://www.slowfood.com/about-us/our-philosophy/>, (15.04.2019).

¹⁴ Hakkı Can Özkan, *Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2011, s. 19.

¹⁵ Carlo Petrini, Gigi Padovani, *Slow Food Devrimi*, çev. Çağrı Ekiz, İstanbul: Sinek Sekiz Yayınevi, 2012, s. 156.

¹⁶ Güven, a.g.m., s. 116.

Bir yavaş şehir şu özellikleriyle tanınmaktadır:

- Şehrin karakterini korumak, sürdürülebilir bir anlayış benimseyerek ekolojik unsurları dikkate alan bir çevre politikası,
- Kentsel yapıyı ve arazi topraklarını işlevsel olarak iyileştirmek için teknolojiden faydalanan bir altyapı ve kentsel yaşam politikası,
- Doğal ve çevre dostu yiyecek üretimini desteklemek, geleneksel işlerin ve zanaatkârların desteklendiği tarımsal, sanatkârlara dair politika,
- Toplumla doğal bir bağ kurularak şehrin sakinleri ve misafirlerinin şehrin kaynaklarını engelsiz bir şekilde kullanıma açan, yavaş şehri farkındalığı yüksek gençler için yaşanılabilir bir alan olarak sunan misafirperverlik ve farkındalığa dair politika ve sosyal uyum politikaları,
- Yavaş yemek aktivitelerinin desteklendiği projeleri barındıran ortaklık politikaları.

1.3.1. Yavaş Şehir Felsefesi

Küreselleşmenin dünyayı Marshall McLuhan'ın söylemiyle küresel bir köy¹⁷ haline getirme arzusu, farklılıkları yok sayan aynı tür zevklerin, aynı hedeflerin hatta aynı rekabet türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ticaretten yeme içmeye, giyimden ulaşım ve haberleşmeye, kültüre kadar yaşamın her parçası küreselleşmenin başat unsuru hızın tahakkümü altına itilmiştir. Hızın giderek odak noktası haline geldiği insan yaşamında bireyler ise, bu yeni yaşam şekline ayak uydurabilmek için kendilerini sonsuz bir koşurmaca içinde bulmaktadır.

Robertson, mekânın oluşumu sürecini açıklarken küre-yerelleşme kavramına yer verir. Küreselleşme, hem bölgesel ayrılışları hem de küresel akışların belirli mekânlarda yerel olarak toplanmasını ifade eder.¹⁸ Küresel akışların kurlsız bir şekilde bir yerde veya mekânda toplanmaları ise genellikle gelenekselin ve yerelin özgün yanlarını kaybetmesine neden olmaktadır. Aynılaşmanın bedeli olarak, küreselleşmenin karşılaştığı hemen her alanda özgünlük giderek yok olmaktadır. Küreselleşmenin

¹⁷ bkz. Marshall McLuhan, Bruce R. Powers, *Global Köy: 21. Yüzyılda Yeryüzü Yaşamında ve Medyada Meydana Gelecek Dönüşümler*, çev. Bahar Öcal Düzgören, İstanbul: Scala Yayıncılık, 2015.

¹⁸ Roland Robertson, *Globalization: Social Theory and Global Culture*, London: Sage Publications, 1992, s. 27–31.

etkilediği pek çok unsur gibi şehirler de bu aynılaşıma sürecinden payını almaktadır. Yavaş şehir, bu hızlı, doyumsuz ve özgün olmayan kentlere alternatif olarak yerel karakteriyle kültürel zevklerle döşenmiş şehirlerle karşılaşılmasını arzulamaktadır.

Şehirler hem toplumsal eylemlerin görüldüğü alanlardır hem de geçmişinden getirdiği tarih, yerel özellik gibi pek çok unsurla bir ruh taşımaktadır. Ruh oluşturmak kısa bir zamanda gerçekleştirilmesi mümkün olmasa da kaybetmesi kısa süreler almaktadır. Bunun en önemli nedeni yanlış politikalar olarak gösterilmektedir. Şehrin bugünkü haline ulaşana dek orada yaşayan uygarlıkların, orayı temsil eden ürünlerin, şarkıların, ninnilerin şehirdeki birikimi onu diğerlerinden ayırmaktadır. Yavaş şehir, şehir ruhu olarak adlandırılan bu olguyu ve şehri, geçmişinden bugüne gelene kadar edindiği birikimi korumayı ve şehri bu birikimle kalkındırmayı hedeflemektedir.¹⁹

Kültür birikimi, toplumsal iletişim gibi unsurların yansımalarını görebileceğimiz şehirler, teknoloji, küreselleşme gibi pek çok etkenle dönüşüme ve değişime uğramaya devam etmektedir. Günlük yaşamın merkezi olarak ifade edebileceğimiz şehirlerde toplumsal süreçlerin işleyişine şahit olmak mümkündür. Bu anlamda şehirler, hem içinde yaşayan toplumlara etkilemekte hem onlardan etkilenerek varlığını sürdürmektedir.

Yavaş şehir, yavaş kelimesine modern zamanlarda atfedilen olumsuz anlamlardan oldukça uzaktır. Sanılanın aksine hareketsiz ve bıkkın insanların yaşadığı bir şehri ifade etmemektedir. Yavaş olarak adlandırılması hız karşıtı olduğu belirtilen bu hareketin felsefesini net bir şekilde ifade etmek için seçilmiştir. Türkiye'de “sakin şehir” olarak kullanımlarına rastlanılmasının altında bu algının kırılarak taraflarca doğru ifade bulma çabası görülmektedir. Ancak farklı dillerde yapılan pek çok çalışmadaki kullanımları dikkate alınarak yavaşlık felsefesini ifade etmek için çoğunlukla yavaş şehir olarak kullanıldığı görülmektedir.²⁰

Yavaşlıkla kastedilen, hayatın ritmine uyum sağlayabilmektir. Yavaşlık, hızın tahakkümü altından sıyrılarak pozitif niteliklerin geliştirilmesi demektir.²¹ Pozitif

¹⁹ Cittaslow Türkiye, Cittaslow Felsefesi, <http://www.cittaslowturkiye.org/>, (16.03.2019).

²⁰ Veli Sırım, “Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak ‘Sakin Şehir’ Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli”, *Karabük, Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, c. 1, s. 4, (2012), s. 124.

²¹ William Powers, *New Slow City: Living Simply in the World’s Fastest City*, Novato & California: New World Library, 2014, pp. 5–6.

niteliklerle kastedilen her türlü ilişkide büyüme çabası yerine olgunluğa, nicelik yerine niteliğe, düşünce ve anlam derinliğine ulaşmaya çalışmaktır.²²

Yavaş şehir hareketi, iyi ve yavaş yaşam arasındaki farka dikkat çeker. İyi yaşam, yaşanılan yerde hizmete kolay ve rahat ulaşılabilmesi demektir. Yavaş yaşamak ise “yavaşça acele etmek” anlamına gelen *festina lente* ile ifade edilmektedir. Bunun anlamı, bugünün ve geleceğin sağladığı imkânlarla geçmişin mirasından ve bilgi birikiminden yararlanmaktır. Yavaş yaşamak, sürdürülebilir, geçmişe ve doğaya saygılı bir yaşamın ifadesidir.²³ Yavaşlık felsefesi, tüketim kültürünün her şeyin satın alınabilir olduğu yanılgısına neden olduğu kapitalist düzende satılmayan ve satın alınmayan şeylerin değerini ortaya çıkarmayı vurgular.²⁴

Yavaş şehir, daha çok o şehirde yaşam süren yerel halkın, doğası ve kültürü bozulmamış bir ortamda, çevre kirliliğinden uzak bir şekilde, günlük yaşamını belirli bir konfor içerisinde devam ettirmesini mümkün kılmak için günümüz modern şehir kavramına alternatif olarak ortaya atılmış bir kavramdır.²⁵

Küçük şehirler, pek çok açıdan metropol şehirlerin gerisinde kalmaktadır. Özellikle iş olanakları ve sosyal yaşamın kısıtlı oluşu halkı bu şehirlerden göç etmeye itmektedir. Ekonomik olarak kendini besleyemeyen ve gelişemeyen şehirler bir süre sonra ölümünü ilan etmektedir. Yavaş şehirler bu ortamda şehrin kimliğine sahip çıkılarak ekonomik, sürdürülebilir bir kalkınma gerçekleştirilebileceğini belirtmektedir. Doğaya, tarihe, yemek ve ürünlere saygı duyularak gerçekleştirilecek bir kalkınmayla sosyal ve ekonomik hareketliliğin yeniden yakalanabileceği savunulmaktadır.

Hareket, kaliteli yaşam konusunu ön plana çıkartmakta ve şehrin kaliteli bir yaşam sürdürmeye uygun bir potansiyeli varsa bunu da ortaya çıkartmayı hedeflemektedir. Var olan kaynakları doğru, çevreye duyarlı şekilde kullanma, teknolojiyi ve enerji kaynaklarını faydalı hale getirme, konuk ağırlama, kültür, mimari, beslenme gibi konuları birbirinin hizmetine sunma ve etkileşim içinde birleştirme

²² Hee-Jung Jang, Dehyun Sohn, Timothy Jung, *Go Slow and Curvy: Understanding the Philosophy of the Cittaslow (Slowcity) Phenomenon*, Switzerland: Springer International Publishing, 2015, pp. 165.

²³ Mete Sezgin, Şafak Ünüvar, *Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde Yavaş Şehir*, Konya: Çizgi Kitabevi, 2011, s. 133.

²⁴ Karen T. Litfin, *EkoKöyler: Sürdürülebilir Bir Toplum İçin Dersler*, çev. Pınar Ercan, İstanbul: Alfa Yayınları, 2017, s. 257.

²⁵ Heike Mayer, Paul L. Knox, “Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World”, *Blacksburg, Journal Of Urban Affairs*, v: 28, n: 4, (2006), pp. 322.

olanakları sağlamaktadır. Bir ideolojinin ve siyasi parti güdümlü ilerlemenin sınırlarının aşıldığı şehir ve halkın kabulünü ön plana çıkarmaktadır. Küçük şehirleri büyük şehirlerle bir köprü gibi bağlamaktadır.

Hareket, logo olarak turuncu bir salyangozu seçmiştir. Salyangozun seçilmesi yavaşlık felsefesiyle salyangozun var olma biçimini birbiriyle bağlamaktadır. Yağmurlu havalardan sonra sıklıkla ortaya çıkan salyangozlar bir yerden öylece geçip gitmezler, arkalarında izlerini bırakırlar. Salyangoz, hem yavaşlığı hem dinlenmeyi temsil etmektedir. Aynı zamanda salyangozlar, yuvalarını sırtlarında acele etmeden ve kolaylıkla her yere taşıyabilmektedir. Salyangozun hareket alanını tayin etme biçimi ve hızı, insan doğasında akıl ve ağırbaşlılığın ifade ediliş biçimidir.

1.3.2.Yavaş Şehir Üyelik Süreci

Yavaş şehir üyelik süreci şehirlerin hazırlık aşamasından üyelik sonuçlanıncaya kadar olan bütün süreyi kapsar. Aşamalar hareketin Türkiye sayfasında detaylı şekilde açıklanmaktadır.²⁶

Türkiye’de üye şehirlerin başvuru sürecini Cittaslow Türkiye Ağı sekretaryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir. Üyelik sürecinden önce şehirlerin yavaş şehir felsefesine uygun olduklarını, gerekçelerini, niyetlerini belirleyen bir mektupla başvurunun ilk adımını gerçekleştirmeleri beklenir.

İlk aşama yavaş şehir birliğine üye olma isteğini belirten şehrin, gerekçeleri net bir şekilde belirlenmiş başvuru mektubunu Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü’ne sunmasıdır. Türkiye’de koordinatörlük Türkiye’nin ilk Yavaş Şehri Seferihisar’da, Seferihisar Belediyesi bünyesinde.

Başvuru mektubu yavaş şehir felsefesine uygunluğu öncelikli olmak üzere diğer kriterlere de uygunluğu incelenerek değerlendirilir. Sonuç, incelemenin ardından gerekçelerle birlikte başvuru yapan şehre bildirilir.

Mektubun olumlu değerlendirilmesi halinde Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) başvuru

---

²⁶ Cittaslow Türkiye, <http://www.cittaslowturkiye.org/>, (20.03.2019)

yapan şehre adaylık değerlendirme ziyareti için giderek adaylık değerlendirme raporu hazırlar. Raporun olumlu olmasıyla şehir aday şehir ilan edilir, aksi halde başvuru reddedilir.

Adaylık sürecindeki şehrin belirtilen kriterleri tam olarak karşılayamadığı durumlarda eksikliklerin belirtildiği bir hazırlık raporu düzenlenir. Rapor, şehrin gidermesi gereken eksiklikler ve yapılması gerekenleri belirtir. Bir yıllık süre içerisinde eksikliklerin giderilmesi beklenir, bu süre zarfında eksikliklerini tamamlayamayan şehirlerin adaylığı iptal edilir ve başvurunun yenilenebilmesi için aradan bir yıl geçmesi beklenir.

Eksikliklerini gideren şehirler bu süreçte Cittaslow Türkiye Koordinasyonu tarafından ziyaret edilir. Eksikliklerin giderilip giderilmediğinin kontrolü gerçekleştirilir. Gerçekleştirilen faaliyetler değerlendirilir ve olumlu bulunması sonucunda başvuru dosyasını hazırlar ve üyelik başvurusunda bulunulur.

Son aşamaya gelen şehirlerin dosyaları Cittaslow Genel Merkezi'ne (Cittaslow International-İtalya) gönderilir ve genel merkezin onayıyla şehir yavaş şehir birliğine katılmış olur.

1.3.3.Yavaş Şehir Organizasyon Şeması

Yavaş şehir birliği üç ana organdan oluşmaktadır. Bu organlar, yavaş şehirlerin ulusal temsilcilerini ve karar vericileri içinde barındıran “koordinasyon komitesi”, hareketin bilimsel temelini oluşturan ve genel çizgilerini belirleyen “bilim komitesi” ve birliğin işlevsel yanıyla sorumlu sekreteryadır.

Yavaş şehir birliği tek tek ulusal ağlardan oluşan uluslararası bir ağdır. Bir ülkede ulusal ağ kurulabilmesi o ülkenin üç yavaş şehir bulundurmasıyla mümkün olmaktadır. Ulusal ağların görevi kendi ülkelerindeki aday şehirlerin üyelik süreçlerini yönetmek ve bu süreçlerin bir aşaması olarak genel merkezle iletişimi sağlamaktır. Aynı şekilde ülkedeki yavaş şehirlerin genel merkezle iletişimleri de ulusal ağlar tarafından

sağlanmaktadır. Ulusal ağlar ülkelerinde yavaş şehir uygulamasının yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için üyelerle birlikte çeşitli projeler gerçekleştirmektedir.²⁷

2. YAVAŞ ŞEHİR KRİTERLERİ

Yavaş şehir ağı uluslararası bir birlik olarak örgütlenirken ilk olarak 28 madde ve 5 ek belgeden meydana gelen Uluslararası Yavaş Şehir Tüzüğü'nü kaleme almıştır.²⁸ Tüzük 2017 Mayıs ayı itibarıyla ise güncellenerek 29 madde 6 ek belge haline getirilmiştir. Birliğin merkezi, fonların yönetimi, değerler, taahhütler, yetkiler, logo kullanımı, koordinasyon komitesi gibi pek çok konu bu tüzükte yer almaktadır.

Tüzük içeriğinde yavaş şehirlerin kar amacı gütmeyen ve esas amacın şehir düzenlenmesinde çözüm arayışları ve uygulamalar aracılığıyla iyi yaşam kültürünün desteklenip yaygınlaştırılması olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca üye şehirlerin kendi isimleri ve faaliyetleriyle ilişkili kullanımlarda Cittaslow unvanını tercüme etmemeleri gerektiği belirtilmektedir.²⁹

Yavaş şehirlerin yedi temel başlıktaki kriterleri önem derecesine göre yerine getirmesi beklenir. Kriterler, çevre, altyapı, kentsel yaşam kalitesi, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair kriterler, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için kriterler, sosyal uyum ve ortaklık kriterleri olarak başlıklara bölünmüştür.

Birliğe üye olabilmek için şehir nüfuslarının 50.000 altında olması gerekmektedir. Birliğin belirlediği kriterlere uygun projeler gerçekleştirmek zorunludur. Şehirler proje planlarını yaptıktan sonra bu çalışmalar puanlanarak 50 ve üzeri puan almaları beklenilmektedir.

Yavaş şehir hareketine üye olmak isteyen şehirler, belirtilen kriterlere göre çalışmalar gerçekleştirir. Bu çalışmalar puanlandırılarak üyelik aşamasına geçilir. 1999 yılında belirlenen kriterlerle hareketin tüm dünyaya ulaşması hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda yavaş şehir şartlarını uygun biçimde yerine getirebilmek için alternatif çevresel politikalar üretimi konusu üzerinde durulmakta, farkındalık artırma çalışmaları yapılmakta, altyapıya ve tasarıma önem verilmekte, doğa dostu teknolojiler

²⁷ Cittaslow Türkiye, <http://www.cittaslowturkiye.org/>, (20.03.2019)

²⁸ Enes Battal Keskin, *Yavaş Şehir*, Bursa: Uludağ Yayınları, 2015, s. 60.

²⁹ Sırım, a.g.m., s. 123.

geliştirilmekte, bilinçli turist ve kaliteli konukseverlik için eğitimler düzenlenmekte, halkın bilinçlendirilmesi konusunda çaba harcanmaktadır.³⁰

Kriterler 2019 yılı itibarıyla gerekli görülen konularda revize edilerek en uygun hale getirilmeye çalışılmaktadır. Kriterler zorunlu ve isteğe bağlı kriterler olarak belirlenmektedir. Zorunlu kriterler o alanda yapılan çalışmaları zorunlu kılarken, isteğe bağlı kriterler ayrıcalıklı çalışmaları içermektedir. İleriye dönük yapılması planlanan ve isteğe bağlı kriterleri içeren bu projelerin gerçekleştirilmesi şehrin puanını %15 arttırmaktadır.³¹ Zorunlu kriterler bir yıldız (*) ile isteğe bağlı kriterler ise iki yıldız ile (**) belirtilmiştir. Bu kriterler sağlandıktan sonra yavaş şehir statüsünü alan kasaba ve şehirlerin üyeliği devam ettirebilmesi için her beş yılda bir kurallara uymalarını periyodik olarak doğrulamaları veya belgelemeleri gerekmektedir.³²

2.1. ÇEVRE KRİTERLERİ

Yavaş şehir kriterleri arasında bulunan çevreyle ilgili düzenleme ve beklentiler 5'i öncelikli olmak üzere toplam 12 kriterle belirlenmiştir.

1. Hava kirliliğinin ölçülüp azaltılması ve yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *
2. Su kalitesinin ölçülmesi, korunması ve yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *
3. İçme suyu tüketiminin ulusal tüketim ortalamasıyla karşılaştırılması
4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılması ve toplanması *
5. Endüstriyel ve evsel atıkların gübreye dönüştürülmesinin desteklenmesi
6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması *
7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufunun sağlanması
8. Yenilenebilir, alternatif enerji kaynaklarının kullanılması ve kullanımının teşvik edilmesi
9. Trafik gürültüsünün ölçülmesi ve görsel kirliliğin azaltılması (Estetik açıdan hoş olmayan reklam panolarının kaldırılması)

³⁰ Susan Radstrom, "A Place Sustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow", *IJPP Italian Journal of Planning Practice*, v. 1, n. 1, (2011), pp. 95–101.

³¹ Cittaslow Türkiye, Üyelik Süreci ve Kriterler, <http://www.cittaslowturkiye.org/>, (20.03.2019)

³² Eerang Park, Sangkyun Kim, "Potential of Cittaslow for Sustainable Tourism Development: Enhancing Local Community's Empowerment", *Tourism Planning & Development*, v. 13, n. 3, (2016), pp. 353.

10. Işık kirliliğinin ölçülmesi ve azaltılması *
11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi miktarının belirlenmesi
12. Biyoçeşitliliğin korunması³³

2.2. ALTYAPI KRİTERLERİ

Yavaş şehir kriterleri içerisinde ulaşım, sağlık hizmetleri, genel aktivitelerle ilgili beklentiler 5'i öncelikli 9 madde ile belirlenmiştir.

1. Kamu binalarıyla bağlantı sağlanması ve okullara ulaşım için bisiklet yollarının yapılması
2. Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması *
3. Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri yapılması
4. Özel ulaşımında alternatif yolların desteklenmesi * (Elektrikli otobüs, dik yokuşlarda yürüyen merdivenler, bisiklet yollarının okulların ya da iş yerlerinin yakınından geçmesi alternatif ulaşım için örneklendirilebilir.)
5. Engelliler için kamu alanlarının erişilebilir olması, mimari engellerin kaldırılması, teknolojiye ulaşımın sağlanması *
6. Aile yaşamını ve genel aktiviteleri destekleyici programların oluşturulması* (Şehir merkezleri, hastaneler ve ihtiyaç olan alanlarda hamileler için özel park yeri ayırma, yaşlı ve kronik hastalar için ev hizmetleri verilmesi olarak örneklendirilebilir.)
7. Sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik sağlanması, tıbbi yardım merkezlerinin bulunması
8. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımının sağlanması (Özellikle tarihi kent alanlarında dağıtım yapılırken hava kirliliğini önlemek üzere elektrikli veya motorsuz taşıtları kullanmayı teşvik ve tercih etmek şeklinde örneklendirilebilir.)
9. Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranının belirlenmesi*³⁴

2.3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ KRİTERLERİ

Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kirlletici kontrolleri, sürdürülebilir mimari gibi beklentileri içinde barındıran kentsel yaşam kalitesi kriterleri 8'i öncelikli olmak üzere 17 maddeden oluşmaktadır.

---

³³ Sezgin, a.g.e, s. 137-138.

³⁴ Yurtseven, a.g.e, s. 42-43.

1. Kentin direnci için planlama yapılması ** (Kentin direnci olarak ifade edilen karşılaşılan krizlere karşı şehrin dayanıklılığını arttırmayı ifade eder ve yavaş şehir ağı bu konuda yapılabilecek projeleri şehirlerin yaratıcılıklarına bırakmakla birlikte çeşitli örnekler sunar. Bir kriz anında bu örneklerin bir plan olarak sunulmadan önce halkın görüşlerine başvurulması gerektiği belirtilir. Halkın etkin katılımını ön planda tutan yavaş şehir hareketi için halkın çeşitli gruplar oluşturarak şehrin dayanıklılık projelerinde yer alması ve aktif rolü önceliklidir. Proje için şu örnekler verilebilir:

- Kamu binalarının özel binaların enerji tüketimlerinin azaltılması,
- Yerel yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşılabilirliği çoğaltıp, içilebilir suyun gereksiz kullanımının azaltılması,
- Petrol bazlı ürünlerin kullanımının azaltılması,
- Yerel kompostlamanın (gübre) teşvik edilmesi,
- Verimli bitkiler dikilmesi (ceviz, elma, fındık, akça ağacı – karbon emisyonu emen yerel bitkiler),
- Yerel yiyecek üretiminin teşvik edilmesi,
- Üretim/dağıtım zincirini kısaltabilmek için her ekonomik sektörde yerel üretimin teşvik edilmesi,
- Permakültür (sürdürülebilir tarım) ilkelerinin benimsenmesi,
- Kentin kendine yeterliliğinin göz önüne alınması, örneğin; kentin bağımlı olduğu sistemlerden birinin durması sonucu alternatifte sahip olup olmaması, ulaşım sisteminin bir arıza sonucu birkaç gün durmasının kentin geneline olan etkisinin azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılması.

2. Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar yapılması *

3. Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması **

4. Kentsel yaşanabilirliğin artırılması, kentin daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapılması.

5. Kullanılmayan, atıl alanların tekrar değerlendirilip kullanılması *

6. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması *

7. Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması * (Biyomimari vb.)

8. Kentin internet ağına sahip olması * (Fiber optik, kablosuz sistemler)
9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması * (Gürültü, elektrik sistemleri vb.)
10. Tele çalışmanın geliştirilmesi (Bilgisayar bağlantısıyla evden çalışma)
11. Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşvik edilmesi (Ekolojik ayak izini azaltmayı hedefleyen, az enerji ile yüksek konfor sağlayan pasif evlerin desteklenmesi)
12. Sosyal altyapının desteklenmesi
13. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşvik edilmesi * (Kamu binalarının az enerjiyle yüksek verim elde edebilmesinin desteklenmesi)
14. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi **
15. Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların belirlenmesi *
16. Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması – doğal/yerel alışveriş merkezlerinin belirlenmesi * (Tarihi kent merkezlerinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkânların desteklenmesi)
17. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarının hesaplanması³⁵

2.4. TARIMSAL, TURİSTİK, ESNAF VE SANATKÂRLARA DAİR KRİTERLER

Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair kriterler, tarımsal faaliyetler, organik ürün yetiştirilmesi, kırsal bölgede hizmet erişimi, yerel esnaf ve zanaatkarların desteklenmesiyle ilgili 6'sı zorunlu 10 madde içermektedir.

1. Organik tarımın geliştirilmesi ** (Sulama sistemlerinin verimli şekilde kullanılması, gübre kullanımının sınırlandırılması, kimyasal ilaçlardan uzaklaşılması)
2. Yerel esnaf ve zanaatkârların ürettiği yerel ürünlerin sertifikalandırılması, el yapımı bu ürünlerin korunması *
3. Yok olma tehlikesindeki el sanatlarının korunması, geleneksel iş tekniklerinin değerinin artırılması *
4. Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerinin artırılması *
5. Kamuya ait restoranlarda, okulların yemek hizmetlerinde organik, yerel ve özgün ürünlerin kullanılması*

³⁵ Cittaslow Türkiye, Üyelik Süreci ve Kriterler, <http://www.cittaslowturkiye.org/>, (18.06.2019)

6. Okullarda, kişisel kullanımda, yemek sektöründe beslenme ve tat eğitimlerinin verilmesi*
7. Yerel ve geleneksel kültürel aktivitelerin korunması ve desteklenmesi *
8. Otel kapasitelerin artırılması* (Yatak sayısının nüfusa yıllık oranının değerlendirilmesi)
9. Tarımda GDO (genetiği değiştirilmiş organizmalar) kullanımının yasaklanması
10. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirler edinilmesi, kent ağaçlarının sayımı ve kentteki ağaçların korunması³⁶

2.5. SOSYAL UYUMA DAİR KRİTERLER

Sosyal uyum kriterleri, azınlık ayrımcılığına yönelik çalışmalar, istihdam, kültürel uyumla ilgili 11 maddeden oluşmaktadır.

1. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar yürütülmesi
2. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede ikamet ettirilmesi
3. Engelli kişilerin uyumunun sağlanması
4. Çocuk bakımının desteklenmesi
5. Genç neslin istihdam durumunun değerlendirilmesi
6. Yoksulluk problemiyle ilgilenilmesi
7. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının var olması
8. Farklı kültürlerin uyumunun sağlanması
9. Politikaya katılımın sağlanması
10. Belediyenin kamu konut yatırımı yapması
11. Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların ve gençlik merkezinin var olması³⁷

2.6. MİSAFİRPERVERLİK VE FARKINDALIK EĞİTİMİ İÇİN KRİTERLER

Yavaş şehir kriterleri içerisinde farkındalık çalışmaları, sağlık eğitimleri, yavaş şehir hakkında sistematik bilgi verilmesiyle ilgili beklentiler 5'i öncelikli 10 maddeden oluşmaktadır.

³⁶ Yurtseven, a.g.e., s. 44-45.

³⁷ Cittaslow Türkiye, Üyelik Süreci ve Kriterler, <http://www.cittaslowturkiye.org/>, (20.03.2019)

1. Vatandaşlara ve ziyaretçilere bilgi ve hizmetler sağlamak için yeni teknolojilerin kullanılması ve iyi karşılama eğitimleri verilmesi * (Kenti ziyaret edenlere yönelik çalışacak bir karşılama/tanıtım görevlisinin belirlenmesi, görevlendirilmiş kişilerin eğitimi, turistik işaret kullanımının değerlendirilmesi ve bölgeye gelen ziyaretçilerin erişiminin sağlanması, ziyaretçilere uygun altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi bu alanda çalışan noktaların mesai saatlerinin düzenlenmesi)
2. Yeni sakinler ve işletmeler için bilgi sağlanması, esnafın ve operatörlerin farkındalıklarının artırılması * (Fiyatların ve tarifelerin açık bir şekilde sergilenmesi)
3. Yavaş güzergâhların mevcut olması (Basılı olarak veya internet sayfasında ve web üzerinde)
4. Cittaslow ve felsefesi hakkında bilgi ve anlayışı geliştirmek için kentin katılımının sağlanması, önemli yönetsel kararlara katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi
5. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların yavaş şehir hakkında sürekli eğitim görmesi **
6. Sağlık eğitimlerinin verilmesi, obezite, diyabet vb. sorunlara yönelik çalışmalar yapılması
7. Yöre halkına yavaş şehir hakkında sistematik ve kalıcı eğitim verilmesi *
8. Yerel yönetim ile yavaş şehir hakkında çalışan derneklerin var olması
9. Yavaş şehir kampanyalarının desteklenmesi *
10. “Cittaslow” logosunun internet sayfasında ve antetli kâğıt üzerinde kullanılması*³⁸

2.7. ORTAKLIK KRİTERLERİ

Yavaş yemekle ilgili programlar, sağlıklı gıdaya ulaşım konusunda iş birlikleri, yavaşlık felsefesine yönelik ortaklık çalışmaları 3 maddeden oluşmaktadır.

1. Yavaş yemek ile ilgili programların desteklenmesi
2. Sağlıklı, doğal gıda programlarını destekleyen diğer kuruluşlarla iş birliği yapılması
3. Yavaş şehir ve yavaş yemek felsefelerini teşvik eden gelişmekte olan ülkelerle iş birliği yapılması.³⁹

³⁸ Cittaslow Australia, Criteria Goals of a Cittaslow Town, <http://www.cittaslow.org.au/index.php/about-cittaslow/criteria-goals-of-a-cittaslow-town>, (18.06.2019).

³⁹Cittaslow Goolwa, Cittaslow Charter, <https://www.cittaslowgoolwa.com.au/cittaslow-charter/criteria-accreditation> (20.03.2019)

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE ÜYE ŞEHİRLERDEN ÖRNEKLER VE YAVAŞ ŞEHİR AKYAKA

1. DÜNYADA YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİNE ÜYE ŞEHİRLERDEN ÖRNEKLER

Yavaş şehir hareketi, 2019 Mayıs ayı itibarıyla dünyada 30 ülkede 252 üye şehirde uygulanmaktadır. Bu ülkelerden İtalya 83 üyesiyle en fazla üye sayısına sahip ülkedir. Polonya 28, Almanya 19 ve Türkiye 17 şehirle İtalya'nın ardından en çok üye şehre sahiptir. Türkiye'den üye şehirler; Akyaka (Muğla), Eğirdir (Isparta), Gökçeada (Çanakkale), Gerze (Sinop), Göynük (Bolu), Halfeti (Şanlıurfa), Mudurnu (Bolu), Perşembe (Ordu), Şavşat (Artvin), Seferihisar (İzmir), Taraklı (Sakarya), Uzundere (Erzurum), Vize (Kırklareli), Yalvaç (Isparta), Yenipazar (Aydın), Köyceğiz (Muğla) ve Ahlat (Bitlis)'tir.

1.1. WALDKIRCH, ALMANYA

Waldkirch, Almanya'nın Baden-Württemberg eyaletinin 21.000 nüfuslu şehridir. Şehrin konumu itibarıyla Fransa ve İsviçre'ye arabayla yarım saatte ulaşılabilir. Kentsel alanın yüzde 60'ından fazlası ormanlıktır. 2002 yılında, Hersbruck'tan sonra yavaş şehir ağına katılmıştır. Waldkirch'de yavaş şehir gereklerine uygun olarak kendine özgü üretimleriyle dört köy öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki Buchholz'un karakteristik özelliği yetiştirdiği meyveler ve yaptığı şaraplar olarak ifade edilmektedir. Buchholz'da (yaklaşık 2.800 kişi), beş şarap üreticisi ve birkaç tam zamanlı çiftçi bulunmaktadır. Kollnau (yaklaşık 5,100 kişi), bir işçi sınıfı köyü olarak ticaret ve el sanatları ile karakterize edilmektedir. Siensbach (yaklaşık 810 kişi) tarımsal olarak yapılandırılmıştır. Suggental (yaklaşık 380 nüfuslu), adını uzun süredir terk edilmiş gümüş madenciliği endüstrisine borçludur ancak küçük bir sahil beldesi olarak kükürt kaynakları ile de adı anılmaktadır.⁴⁰

⁴⁰ Cittaslow International, Waldkirch, <http://www.cittaslow.org/network/waldkirch>, (30.03.2019).

Şehir, özellikle St. Margarethen Kilisesi'nin bulunduğu meydan ve etrafındaki barok tarzdaki binalar ve kafelerle ilgi odağı olmaktadır. Ayrıca terk edilmiş ve çöp yığınlarının bulunduğu bir yapı, belediye tarafından satın alınıp yenilenmiştir. Burada haftada bir gün yerel ürünlerin satışının gerçekleştirildiği bir pazar kurulmaktadır. Halk ve ziyaretçiler bu alanda toplanarak sosyalleşebilmektedir. Yine aynı yerde ikinci el mağazalar, yapının bakımı için gerekli hizmetler yeni iş fırsatları yaratmaktadır.⁴¹ Cephesindeki boyadan dolayı Kızıl Ev (Rotes Haus) olarak adlandırılan bina, 2003'ten sonra yarattığı etkiyle mahallede farklı yaştan ve etnik gruplardan insanların kaynaşmasını sağlayıp suç oranlarının azalmasına da katkı sağlamıştır. Kızıl Ev, günümüzde de pek çok etkinlik için her yaş grubundan şehir sakinine hizmet sunan adeta bir mahalle kültür evine dönüşmüş durumdadır.⁴²

Yavaş şehir hareketinin katılımcıları, yavaş şehrin faaliyetlerini halka sunma ve hareketin amaçlarına ulaşmak için alınan kararları halka duyurmakla yükümlüdür. Waldkirch'de yavaş şehir tanıtımı sistematik bir şekilde tüm vatandaşlara, gençlere ve okullara dikkat gösterilerek gerçekleştirilmekte ve yavaş şehirlerde yaşam teşvik edilmektedir.

Waldkirch, aynı zamanda tarihi binaları koruyarak ziyaretçilerine açmaktadır. Örneğin; 18. yy manastır binası müze olarak kullanılmaktadır. Doğa keşif alanları, tekne gezintileri gibi turizm unsurlarıyla da ziyaretçilerin ilgisini çektiği görülmektedir.⁴³

Waldkirch, yerel çiftçiler ve restoran sahipleri arasındaki iş birliğiyle de dikkat çekmektedir. Bu iş birliği şehirlerin homojenleşmesi tuzağından uzak durmanın önemli bir yolu olarak ifade edilmektedir. Bunu yaparken, yerel yetkililerin, toplulukların ve halkın tam katılımı ile bu şehirlerin yerel el sanatlarını, restoranlarını kendine özgü doğasını kaybetmeden destekleme ve geliştirme fırsatına sahip olunmaktadır.⁴⁴

⁴¹ Ayça Özmen, Mehmet Cengiz Can, "Cittaslow Hareketi'ne Eleştirel Bir Bakış", *İstanbul, TMMOB Şehir Plancıları Odası Planlama Dergisi*, c:28, s:2, (2018), s. 97.

⁴² Onur Donat, Pınar Savaş Yavuzçehre, "Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisi", *Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s:35, (2016), s. 121.

⁴³ Cittaslow International, Waldkirch, <http://www.cittaslow.org/network/waldkirch>, (30.03.2019).

⁴⁴ Elzbieta Grzelak-Kostulska, Beata Hołowiecka, Grzegorz Kwiatkowski, "Cittaslow International Network: An Example Of A Globalization Idea?" *The Scale Of Globalization. Think Globally, Act Locally, Change Individually in The 21st Century*, Ostrava: University Of Ostrava, (2011), pp. 189.

1.2. SEDGEFIELD – GÜNEY AFRİKA

Cape Town eyaletinde bir kıyı kasabası olan Sedgfield (8.286 nüfuslu) 2010'da yavaş şehir ağına katılmıştır. Sedgfield, yavaş şehir olmaya hak kazanan ilk Afrika şehridir.

Sedgfield, yavaş şehri benimserken yavaşlayıp hayata bağlanarak ciddi hastalıkları önleyebilme, basit zevkleri takdirle karşılama, küreselleşmiş bir dünyada küçük şehirlere ve yerel özelliklere saygı gösterme, insani, çevre dostu ve dayanıklı çözümler bulma, yerel kültürlere değer verme ve yerel gelenekleri destekleme gibi kriterlerle yola çıktığını belirtmektedir.

Yavaş şehir felsefesiyle geçmişten gelen bir empati kurulduğu için şehrin kriterlere doğal olarak uyumlu olduğu belirtilmektedir. Bir çiftçi pazarıyla sağlıklı yaşam hedeflerine ulaşmak için ortam sunulmakta, aynı zamanda macera sporları ve açık hava etkinliklerine kolayca erişebilme imkânı sağlanmaktadır.

Sedgfield'de çeşitli projelerle şehrin tanıtımına katkıda bulunmaktadır. Bunlardan biri Mozaik projesidir. Proje, Sedgfield'de kar amacı gütmeyen, okuryazarlık oranını arttırmayı hedefleyen, işsizlik mücadelesi veren, kimsesiz ve yoksul bireylerin yardımını görev edinmiş Masithandane adlı kuruluşla ortak yürütülmektedir. Proje, Mozaik becerileri geliştirme yoluyla eğitim ve öğretim, istihdam ve serbest meslek olanakları sağlamayı, yeni sanatçıları destekleyip rehberlik yapmayı, pratik ve finansal olarak yardım sağlamayı, sanat turizmini ekonomi ve geri dönüşüm için kullanmayı hedeflemektedir. Proje geliştirilme amacını, yerelde işsiz birçok insan için yetenekler kazandırmak ve iş yaratmak olarak belirlemiştir.⁴⁵

Bazı etkileyici mozaik sanat eserlerini halka açık alanlarda ve festivallerde, sergilemek Sedgfield'e yavaş şehir temasına uygun bir kimlik kazandırmıştır. Sedgfield yavaş şehir üyeliğini kutlamak için, yerel gönüllülerden oluşan bir ekiple yavaş kültür değerlerini, yaşam kalitesini ve yavaş şehir değerlerini içeren yavaş bir Festival oluşturmuştur.

Angulate Tortoise denilen bir çeşit kara kaplumbağası bölgede sıklıkla görülmekte ve yasalarla korunmaktadır. Bu kaplumbağa, Sedgfield yavaş şehrinin

⁴⁵ Masithandane, <http://www.masithandane.org/>, (26.03.2019)

sembolü haline gelmiştir. Onların türlerini korumak için bilinçli olarak önlem alınması teşvik edilmekte ve aynı zamanda kendi doğal ortamlarında yaşamaları için korunmaktadırlar.⁴⁶

Şehrin temel ekonomik faaliyeti turizm etrafında dönmektedir. İkincil aktiviteler yerel halkın ve bölgesel çiftçilerin ihtiyaçlarına cevap vermeye odaklanmaktadır. Rahat köy atmosferi, şehrin 'kaplumbağanın kendi hızını belirlediği' bir yer olma sloganına yansımaktadır.

Sedgefield, popüler bir cazibe merkezi olarak görülmektedir. Her cumartesi kurulan pazarda taze ürünler ve yerel el sanatları yerli ve yabancı turistleri bölgeye çekmektedir. Bir golf sahası, tenis kortu ve bowling sahası şehir sakinlerinin sosyal, sportif ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

1.3. MIDDEN-DELFLAND, HOLLANDA

Midden-Delfland 28 Haziran 2008'de Hollanda'nın ilk yavaş şehri seçilmiştir. Aynı zamanda Hollanda'nın yavaş şehir başkentidir. Midden-Delfland, 18.000 kişilik bir belediyedir ve çeşitli kasabalara sahiptir: Maasland, Schipluiden ve Den Hoorn. Midden-Delfland, Randstad ilçesinde yer almaktadır. Randstad, ülkenin en yoğun yerleşim bölgesidir. Kentleşme baskısının da yüksek olduğu bir bölgedir. Midden-Delfland bu kentleşme baskısı içinde tarımsal alan olarak kalmış ve daha fazla rekreasyon ve turizm bölgesi olarak karakterize edilmiştir.

Şehirde yerel ürünleri destekleyen pek çok girişim bulunmaktadır. *h'Eerlijk Delfland* (dürüst yerel ürünler) bunlardan biridir. Diğer bir örnek, derneklerin ve belediyenin birlikte çalıştığı Groen Goud Vakfı (Yeşil Altın Vakfı)'dır.

Yavaş şehir Midden-Delfland, yerel girişimciler tarafından üretilen, örneğin: Üzüm, bal, çiftlik yapımı süt ürünlerine sahiptir. Yeni sürdürülebilir belediye binası inşa etme ve sokak lambalarını kısma gibi projelerinin olduğu belirtilmektedir. Diğer yavaş şehir belediyeleri ve okulları arasında değişim projeleri için çeşitli anlaşmalar

---

⁴⁶ Discover Sedgefield South Africa, <https://www.discover-sedgefield-south-africa.com/sedgefield-slow-town.html>, (26.03.2019)

yapılmaktadır ve diğer ülkelerden gelen öğrencilerin bir ailenin yanında misafir olarak kalmalarını sağlamak da gelecek projeleri arasında yer almaktadır.⁴⁷

1.4. SEBASTOPOL, AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Sebastopol hedefini şehri yeşil, yerel, arkadaş canlısı ve sanatsal bir şekilde tutmak olarak belirlemiştir. Yavaş şehir Sebastopol, bireyler, işletmeler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar, okullar, inanç toplulukları ve devlet kurumları ile iş birliği yaparak özgün şehir karakteri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Yerel ürünleri ve tarımı desteklemek, yerel kültürü ve tarihi korumak, bağlantıları ve iş birliğini teşvik etmek, teknolojiyi akıllıca kullanmak, çevreyi korumak ve misafirperver olmak yavaş şehir olma öncelikleridir. Birlikte, dengeli, insan odaklı bir yaşam tarzını teşvik etmek ve çevresel, sosyal ve ekonomik olarak sağlıklı ve canlı olan bir topluluk oluşturmak için çalışılmaktadır.

Sebastopol, ABD'de başvuruda bulunan şehirler arasında en yüksek puana sahip şehirdir ve yavaş şehir temsilciliği Sebastopol şehrine aittir, Cittaslow Sebastopol Yönetim Kurulu, Sebastopol'un 6 önceliğe uymaya devam etmesini ve katılımını sürdürmesini sağlamak için yavaş projeler oluşturmakla görevlendirilmiştir.

Sebastopol, kutuplaştırıcı söylemlere katılmaktan kaçınmaktadır. Her yıl Belediye Meclisine zamanında, toplumun ilgisini çekeceğine inanılan ve Sebastopol'un yeşil, yerel, arkadaş canlısı ve sanatsal olmasına yardımcı olacak bir proje listesi sunulmaktadır.

Projelerden biri, tek bir hizmet gününde Sebastopol sakinlerini yerel kâr amacı gütmeyen kuruluşlara gönüllü olmaları, bağışta bulunmaları için çağırılmaktadır. Bu bağış binayı boyamak, resim yapmak, bahçecilikten temizliğe kadar pek çok gönüllü işi de içinde barındırmaktadır. Kar amacı gütmeyen yerel kuruluşların hızlı bir şekilde üye olmasını ve gönüllülerin bilgi almasını sağlamak için LendAHandSebastopol.org adlı bir internet sitesiyle görünürlüğü arttırmaktadır.

Bir diğer proje ise *Paylaşılan Topluluk Takvimi* projesidir. Bu takvimin yapımı bir topluluk anketinde en çok belirtilen taleplerden biri olması sonucu

⁴⁷ Cittaslow International, Midden-Delfland, <http://www.cittaslow.org/network/midden-delfland>, (10.03.2019)

gerçekleştirilmiştir. Aynı bir web sitesi oluşturmak yerine, izleyicilerin etkinliklerden haberdar olabilmesi için herhangi bir kuruluşun web sitesine yerleştirilebilecek bir takvim geliştirilmiştir ve bu alan ortak bir etkinlik takvimi olarak kullanılmaktadır. Böylece etkinlik, kriterleri karşıladığı sürece takvimi görüntüleyen tüm web sitelerinde yayınlanarak görülebilmektedir.⁴⁸

1.5. POSITANO, İTALYA

İtalya'da Napoli'nin güneyindeki Amalfi Bölgesi'nde yer alan yavaş şehir Positano'nun görüntüsü teraslardan, küçük dar dolambaçlı yollardan ve dik yamaçlara kurulmuş evlerden oluşmaktadır. Şehir, Moresk mimari ve Bizans stiline sentezini sunmaktadır. Eski mahalleler, beyaz kireç sıvaları, beton döşemeleri ve seramik karoların parlak renkleriyle ziyaretçilerin ilgisini çeken bir mimariye sahiptir.⁴⁹

Ünlü bir turizm merkezi olan Positano, 19.yy itibarıyla bale, edebiyat, resim ve müzik dünyasına ait İtalyan ve yabancı sanatçıların ziyaret ettiği ve yaşadığı bir yer olmuştur. 19. yy'dan sonra da ziyaretçileri kabul etmeye devam etmiştir. Bugün, şehrin önemli ziyaretçi çeken alanlarından ve simgelerinden biri Santa Maria Assunta Kilisesidir. Kubbesi İtalyan Çinisinden yapılmış kilisenin içerisinde 13. yüzyıldan kalma Bizans simgesi olan Siyah Meryem ikonası korunmaktadır. Bu kilise şehrin her köşesinden görülebildiği için Positano ziyaretçilerinin ilk uğrak yerlerinden biridir.

18. yüzyılda Positano, büyük bir liman ve ticaret merkezi olarak bilinmektedir. İtalya'nın birleşmesinden ve bir dizi yeni ticari yolun açılmasının ardından, kentin önemi azalmaya başlamıştır. Şehir sakinlerinin çoğu ilginin ve zenginliğinin azalmasıyla birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etmeye karar vermiştir. Birkaç on yıl içinde, mütevazı bir balıkçı köyüne dönüşerek bugün onu yavaş şehir yapan sakin yapısına bürünmüştür.

Şehir, bağlantı yolu yapıldıktan sonra ise Sorrento ve Napoli ile birleştirilmiştir ve ilk turistlerin Positano'ya ulaşmalarına böylece imkân sağlanmıştır. 20. yüzyılın başlarından itibaren Positano'yu aydınlardan, sanatçılardan ve ünlülerden oluşan bir

⁴⁸ Cittaslow International, Sebastopol, <http://cittaslowsebastopol.org/>, (30.02.2019)

⁴⁹ Cittaslow International, Positano, <http://www.cittaslow.org/network/positano>, (15.04.2019)

gezginler grubu tercih etmeye başlamıştır. Sakin ve insan doğasına saygılı görüntüsü nedeniyle pek çok filme ev sahipliği yapmıştır.

Yavaş şehir Positano'nun ilgi çeken alanlarından bir diğeri 300 metre uzunluğundaki Fornillo plajıdır. Fornilla, Amalfi Kıyısı'nın en büyük plajıdır. Ziyaretçilere Fornilla'dan daha küçük koylarda sakince yüzmek ve dinlenmek istediklerinde deniz taksisi hizmeti sunulmaktadır.

Uzun yürüyüş yollarıyla şehri ve doğayı keşfetmek için rotalar belirlenmektedir. Montepertuso'ya doğru yürürken şehri en tepeden görme imkânı sunulmaktadır. Bunun yanında nadir bitki ve hayvan türlerini barındırmaktadır. Yaz aylarındaysa çeşitli festivallerle ve limon üreticiliğiyle dikkat çekmektedir.⁵⁰

2. YAVAŞ ŞEHİR AKYAKA

Akyaka, çevresel özellikleri nedeniyle dikkat çekmekte ve doğal güzellikleri yerli ve yabancı turistler için uğrak yeri olmaktadır. Biyoçeşitlilik ve çevre değerlerinin korunabilmesi içinse özel çevre koruma bölgesine dahil edilmiştir. 2011 yılında Türkiye'nin ikinci yavaş şehir üyesi olmuştur. Üyeliğinin ardından 2012 yılında Ula'ya bağlanmış ve yavaş şehir üyeliğini devam ettirmiştir.

2.1. AKYAKA'NIN TARİHÇESİ

Muğla'nın ilçesi Ula'ya bağlı Akyaka, Gökova körfezinin kuzey doğusunda bir mahalledir. Konum olarak orman dağlıkları ve azmakların⁵¹ arasında yer almaktadır.

Akyaka'nın bulunduğu bölge, karların vatani anlamına gelen Karia Uygarlığı'na ev sahipliği yapmıştır ve bu yörede İdyma (İdima) adında bir kent kurulmuştur. Antik devir yazarlarının bahsettiği bu bilgiye göre Herodianos'da ve Ptolemaios'ta bir Karia kenti olarak bahsedilirken İdymos nehri kenarında olması nedeniyle adı İdyma olarak anılmıştır. Yapılan çalışmalarda, kentle ilgili bilgilere ilkçağ itibarıyla rastlandığı görülmüştür. Bu bilgilere göre, ilkçağ kenti olan İdyma, bugün Muğla Kozlukuyu

⁵⁰ Positano, <https://www.positano.com/en/s/positano-3>, (15.04.2019)

⁵¹ bkz: TDK Güncel Türkçe Sözlük: Küçük su birikintisi, gölcük. Bataklık.

(Gökova) köyü yakınlarında Küçük Asartepesi'nin yamaçlarında kurulmuştur. Tarihi kaynaklarda adı az anılmasına ve tarihçesine ilişkin bilgilere az rastlanmasına rağmen ilk defa M.Ö. 5. yy.'ın ortalarından itibaren adından bahsedilmeye başlanmıştır.⁵²

İdyma kıyından uzak bir kent değildir buna rağmen korsanlardan korunmak için de iyi bir gizliliğe sahiptir. Bu dönemde İdymos nehrinin aktığı vadiyi kontrol altında tutabilmek ve gözleyebilmek için Armutalan ve Hisartep'e küçük yerleşim alanları kurulmuştur. Yine araştırmalar sonucunda şehrin Roma Döneminde terk edildiği görülmektedir. Roma İmparatorluğu'nun bu dönemde zayıflaması, depremler ve veba salgınları gibi doğal sebeplerle kentin terk edilmiş olabileceği söylenmektedir. Bu bilgiye göre halkın bugün Orta Çağ kalesinin bulunduğu tepe ve Orman Bölge Şefliği'nin bulunduğu alana dağılmış olabileceği belirtilmektedir. İdyma ile ilgili Ortaçağ'da yazılı kaynaklara ulaşılamamıştır. Basilika, Eren Dede Türbesi altındaki kilise, Papazderesi mevkiindeki münzevihaneye ve Orta Çağ kalesi bu dönemde kentteki Bizans varlığına kanıt olarak gösterilmektedir.⁵³

Osmanlı döneminde "Gökâbâd", "Gökova", "Akâbâd ve Akova" olarak adlandırılmış ve küçük köy yerleşimi olarak kabul edilmiştir. Kayıtlı bilgilere göre bu dönemde köyde buğday, arpa, mısır, bakla, pamuk ve keten üretilmektedir. Diğer yandan bal üretimi de göze çarpmaktadır. Bağların olduğu ve üzümün vergi alındığı da kayıt altına alınmıştır.⁵⁴

Türkiye tarihinde Akyaka'ya bakıldığında 1971 yılına kadar Kozlukuyu (Gökova) köyüne bağlı bir mahalle iken aynı yıl muhtarlık ve 1992 yılında da belediye teşkilatı kurularak belde merkezi olduğu görülmektedir. 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı 'On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' ile birlikte Muğla büyükşehir belediyesine dönüştürülmüş ve Ula'ya bağlı bir mahalle olmuştur.⁵⁵

⁵² Ali Abbas Çınar, *Akyaka Sözlü Tarihi ve Gökova havzası Halk kültürü*, Muğla: Akyaka Belediyesi Yayınları, 2007, s. 14-16.

⁵³ Çınar, *Akyaka Sözlü Tarihi ve Gökova havzası Halk kültürü*, s. 18.

⁵⁴ Çınar, *Akyaka Sözlü Tarihi ve Gökova havzası Halk kültürü*, s. 20.

⁵⁵ Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm>

2. 2. AKYAKA'DA ÇEVRESEL FAKTÖRLER VE KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

Akyaka, Kadın Azmağı ve Akyaka halk plajıyla dikkat çekmekte, sakin bir gün geçirirken muhabbet edilebilecek bir yöre olarak tanıtılmaktadır. Mavi bayraklı plajının yanında Kadın Azmağı, sualtı bitki popülasyonu ile dalış yapmak için yerli ve yabancı ziyaretçiler için de merak uyandırmaktadır. Nehrin adını, mineralli suyunda eskiden yöre kadınlarının çamaşır yıkaması sonucu aldığı söylenilmektedir. Kadın Azmağı ile birlikte anılan diğer akarsuyu Akçapınar, uzun kıyı şeridiyle bilinmektedir.⁵⁶

Akyaka, bir balıkçı köyüken sanatçıların uğrak yeri haline gelmiştir. Bu yönü, doğası ve bir yavaş şehir olarak sunduğu çevresel özellikleri pek çok açıdan İtalya'daki yavaş şehir Positano ile benzerlikler taşımaktadır. Mimari alanda geleneksel ve modern yaşamı birleştirip kendine özgü yerel özelliklerini koruyarak yavaş şehir olmanın önemli öncüllerinden birini zamanının öncesinde doğal olarak yerine getirmiştir. Şehrin girişindeki kaya mezarları tarihin izlerini taşımaktadır. Azmak Akarsuyu, mineralli suyu nedeniyle doğal bir cilt ilacı olarak görülmektedir. Aynı zamanda nehir üzerinde teknelerle gezi yapılmasına olanak sağlanmakta ve misafirler için nehrin kenarındaki restoranlar ve kahveler dikkatleri çekmektedir. Kleopatra plajı, Okluk koyu, İngiliz Limanı, Çınar Koyu, Soğuksu Koyu Akyaka'ya gelenler için gezilebilir alanlar olarak tanıtılmaktadır.

Ekolojik yönden oldukça zengin olan Akyaka bol makilik ve zeytinlik alana sahiptir. Bölgede Kızılçam (*Pinus brutia*) ve Günlük ormanları (*Liquidambar orientalis*) yöre için büyük bir değer taşır. Karaçam, fıstık, sedir ve ardıç gibi iğneli ağaçlar ve meşe türü ağaçlar ile sandal, piren, akçakesme, defne, çitlembik, keçiboynuzu gibi ağaçlar ve ağaççıklar vardır.⁵⁷

Bölgede çeşitli kuş türlerini görmek de mümkündür. Üveyik, bıldırcın, tahtalı keklik, karabatak, balıkçıl, çobanaldatan, kırlangıç, ağaçkakan, sığırcık, karatavuk, bataklık, karga, çaylak, çil, yaban ördeği, yaban kazı, dağ serçesi, kartal, şahin, atmaca ve baykuş bulunmaktadır. Bu çeşitlilik yörede Akyaka havzası Kuş Atlas çalışmasının

⁵⁶ Zerrin Sungur, "Türkiye'nin Sakin Şehirlerindeki Kadın Girişimciliğine Sosyolojik Bir Bakış", *International Conference On Eurasian Economies*, (2013), s. 645.

⁵⁷ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Bölgeleri, <https://ockb.csb.gov.tr/gokova-ozel-cevre-koruma-bolgesi-i-2748>, (02.04.2019).

başlatılmasına ön ayak olmuş ve böylece kuş gözlemcilerinin de uğrak yeri haline gelmiştir.⁵⁸

Akyaka, 1983 yılıyla birlikte Nail Çakırhan öncülüğünde Muğla-Ula evlerinin mimarisinin korunduğu bir yapılaşmaya gitmiştir. Ula'nın tarihi evleri örnek model olarak kullanılmış, binaların iç düzenlemeleri ve konumları yörenin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak eski yapıların benzeri şekilde restorasyon işlemleriyle yeni evler yapılmaya çalışılmıştır.⁵⁹ Yörük kültürünün bir yansıması olarak geçmişin ihtiyaçlarına, sosyal ve ekonomik yaşantıya uygun olarak yapılmış evler, aynı zamanda yörenin doğal kaynakları kullanılarak yapılmıştır.⁶⁰ Turizm sektörünün yükselmesiyle birlikte bu evler apart otel olarak yaygınlaşmış ve kullanılmaya başlanmıştır.

Köy hayatı, kentte yaşayanların merak ettiği ve deneyimlemek istediği bir alan olarak görülmekte ve bu da bir turizm alanı oluşturarak köylere çeşitli turlar düzenlenmektedir. Bu turlar birer rehber eşliğinde bir tatil yöresinin gereklerine uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

2.3. AKYAKA'DA TURİZM

Akyaka denizi ve mavi bayraklı plajlarıyla yaz aylarında turistleri çeken bir tatil bölgesi olarak anılmaktadır. Buradan hareketle gelirinin çoğunu turizme borçlu görülmektedir. Özellikle mimari olarak eski yapılar, gelen turist açısından dikkat çekici görünmekte ve ilgi uyandırmaktadır.

Özellikle 1970'li yıllarla birlikte şehrin turizm sektörü açısından çekici bir alan olmaya başladığı görülmektedir. 1988 yılı ardından Akyaka, Türkiye'de ilan edilen ilk "Çevre Koruma Bölgesi" içine dâhil edilerek bilinirliği artmıştır.⁶¹

Akyaka turizmi incelendiğinde apart otel ve pansiyon işletmeciliğinin yoğunluğu öne çıkmaktadır. Yaz döneminde tatil için gelen gününbirlik, sezonluk ve kısa süreli ziyaretçilerin varlığıyla nüfusu artmaktadır.

⁵⁸ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Bölgeleri, <https://ockb.csb.gov.tr/gokova-ozel-cevre-koruma-bolgesi-i-2748>, (02.04.2019).

⁵⁹ Ünal Türkes, *Cumhuriyeti Kucaklayan Muğla*, Muğla: Muğla Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019, s. 311.

⁶⁰ Ali Abbas Çınar, *Muğlaname: Muğla ve İlçeleri Kültürü*, İzmir: Berke Yayınları, 2006, s. 206.

⁶¹ Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi, <https://ockb.csb.gov.tr/gokova-ozel-cevre-koruma-bolgesi-i-2748>, (20.06.2019)

Azrak, su altı bitki örtüsü, balıkları, kaplumbağaları, ördekleri ve su samurları (lutra lutra), yılan balıkları, Akdeniz fokları, flamingoları ve leyleklerine ev sahipliği yapmaktadır ve bu çeşitlilik turistlerin görmek için ilgisini uyandırmaktadır.

Akyaka özellikle doğa sporları ve alternatif turizmle bir profil çizmektedir:

- Kitesurf (Uçurtma sörfü), çevresel koşulları uçurtma sörfü için doğal bir ortam sağlamaktadır. Akyaka bu spor için dünya standartlarında koşullar sağladığını teyit etmektedir. Sporun öğrenilmesine katkı sağlanması için Akyaka'da Rüzgâr Kitesurf Okulu bulunmaktadır.
- Windsurf (Rüzgâr sörfü), yılın yarısında motorlu su sporlarına kapatılan koylarda rüzgâr sörfü yapanlar için güvenli bir ortam yaratılmaya çalışılmaktadır.
- Seakayak (Deniz kanosu), kıyılardaki tarihi alanları yakından görebilmek ve geziye çıkmaya olanak sağlayan bir spor olarak sunulmaktadır.
- Bisiklet: Gökova ve Sakartepe'nin zirvesinden ve çeşitli rotalardan bisiklet kullanımına uygun alanlar sunulmaktadır.
- Kaya Tırmanışı: doğal tırmanış rotalarıyla ekipman sağlanarak eğitim imkânı verilmektedir. Bu spor yıl boyunca yapılabilmektedir.
- Rafting: Dalaman Çayı'nda yılın yarısında yapılabilmektedir.
- Yamaç Paraşütü: Rüzgârın az olduğu aylarda özellikle yabancı turistlerin profesyonel olarak gerçekleştirdiği bir spordur. Akyaka'nın Sakar Geçidi'nin zirvesinde gözetleme kulesinin yanında yapılmaktadır.
- Yelken: Akyaka'da okulu bulunan sporlardan biridir.
- Yürüyüş: Sakar yamaçları ve Gökova çeşitli yürüyüş rotalarıyla alternatifler sunmaktadır.
- Kanyon Geçişi: Toparlar Kanyonu yürüyerek, yüzerek, şeleden atlayarak ve iple iniş yaparak yaz aylarında gelen ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir.⁶²

Akyaka'da turizmin önemli unsurlarından Azrak'a ulaşım yürüyerek veya teknelerle sağlanmaktadır. Yerli ve yabancı turistler için çeşitli spor imkânları sunan Akyaka, motorsuz su sporu, orman yürüyüşleri, kaya tırmanışları yapılabilecek bir alan olarak tanıtılmaktadır. Gelen ziyaretçiler için bisikletle yerel kültürü tanıtmaya yardımcı

⁶² Akyaka Tatil, Gezi ve Konaklama Rehberi, <http://www.akyakaguide.com/akyaka-alternatif-doga-sporlari/> (02.03.2019)

olacak çevre turları, Sakar Tepe’de yamaç paraşütü yapılabileceği, Azmak sularında kano kullanılabileceği belirtilmektedir. Günlük gezi tekneleri İncekum ve bölgenin önemli alanlarından biri olarak görülen Sedir Adası’na turlar düzenlenmektedir.⁶³ Sedir Adası, Helenistik ve Roma devrine ait yazıtlara sahip özel bir alandır, Ege ve Akdeniz’de Sedir Adası dışında sadece Girit Adası’nda görülen kalker damlacıklarından oluşan koruma altındaki kumsalı da yine ilgi odaklarından biri olarak görülmektedir.

2.4. AKYAKA’NIN YAVAŞ ŞEHİR ÜYELİK SÜRECİ

Akyaka vizyonunu “Doğaya saygılı, mimari yapısını koruyan, hizmet altyapısı güçlü, sürdürülebilir ve alternatif turizme odaklı, insanların birlik ve beraberlik içinde ortak hareket edebildiği” bir yavaş şehir arzusu olarak belirlemiştir.⁶⁴

Akyaka’nın yavaş şehir üyeliği sivil toplum girişimiyle bir referandum yapılması sonucu belirlenmiştir. Referanduma katılan 911 kişinin %95 oranındaki “Evet” oyuyla üyelik başvurusu gerçekleştirilmiştir.⁶⁵ 12 Şubat 2011’de Akyaka’nın başvurusu Cittaslow Türkiye Koordinasyonu tarafından İtalya’daki Cittaslow Ağı’na sunulmuştur. Akyaka’nın başvuruyu gerçekleştirdiği tarihte Türkiye’de Seferihisar haricinde temsilci bulunmamaktadır. Akyaka, Türkiye’nin ikinci yavaş şehir üyesidir.

Akyaka’nın yavaş şehir olma sürecinde önceki uygulamalar geliştirilerek devam ettirilmiştir. Bunlardan ilki hayvanlarla ilgili koruma çalışmaları yürütülmesidir. Buna göre bölgede Gökova ve Akyaka’yı Sevenler Derneği içerisinde Sokak Hayvanları Çalışma Grubu oluşturularak sokak hayvanlarıyla ilgilenilmektedir. Sokak Hayvanları Çalışma Grubu’nun ana amaçlarından biri, Türkiye’de Hayvan Hakları Yasası kapsamına da alınan ve tüm yerel yönetimlerden talep edilen KAY (Kısırlaştır, Aşılta ve yerine bırakarak Yaşat) uygulamasının Akyaka’da sürdürülmesini sağlamak ve takip etmek, sokak hayvanlarının sahiplendirilmesiyle ilgili çalışmalar yapmaktır. Akyaka’daki bu proje 2001 yılından beri uygulanmaktadır.⁶⁶

⁶³ Cittaslow Türkiye, Akyaka, <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-akyaka/>, (18.03.2019)

⁶⁴ Akyaka Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://akyaka.bel.tr/>, (22.02.2019)

⁶⁵ Aydan Bekar, vd., “The Concept Of Cittaslow As a Marketing Tool For Destination Development: The Case Of Mugla, Turkey”, Muğla, *American International Journal Of Social Science*, v. 4, n. 3, (2015), pp. 58.

⁶⁶ Gökova Akyaka’yı Sevenler Derneği, Sokak Hayvanları Çalışma Grubu, <http://www.akyaka.org/hayvansever/hakkimizda.htm> (02.03.2019)

Akyaka'da her arşamba kurulan yöresel pazarda kekik, adaçayı, defne, kantaron, narpız, karabaş, zeytin, zeytinyağı, am balı, doğal zeytinyağı sabun, domates, marul, susam yerel üreticiler tarafından satışa sunulmaktadır. Yavaş şehir üyeliğinin ilk yıllarıyla birlikte üretici ve tüketicinin buluşmasına ağırlık verilerek, yöreye özgü ürünlerin tanıtımı yapılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL HALKIN YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİ ALGILARINA DAİR BİR SAHA ARAŞTIRMASI

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI VE ÖNEMİ

Teknolojinin baş döndürücü ilerleyişi, küreselleşmenin tüm dünyayı parmak uçlarında bir araya getirme kabiliyeti, insanlarda sürekli bir geç kalma korkusunu beraberinde getirmeye başlamıştır. Çevresindeki her şey alabildiğine büyük bir hızla değişmeye devam ederken insanlar, gündemi kaçırmamak adına hızlı olmaya, hep bir yerlere yetişmeye çalışmaktadır. “Yavaş şehir” böyle bir ortamda hızın, yaşamı değersizleştirdiği; yerelin küresel karşısında giderek yenildiği düşüncesinden yola çıkarak tüm bunlara karşı duruş sergileyen bir dizi yavaş hareketinden yalnızca bir tanesidir. Hareket, Slow Food (Yavaş Yemek) ile başlayıp günümüzde her kavram için kullanılabilir hale gelmiştir. Yapılan çalışmada dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de her geçen gün üye şehir sayısını arttırmaya devam eden, üyelik kriterleri göz önüne alındığında yerel özellikleri ve kültürü koruma iddiasında olan yavaş şehir hareketinin özellikleri, hareketin doğuşu, amaçları incelenmiş ve Türkiye’deki şehir yapısına uygunluğu, uygulanabilirliği yerel halkın görüşleriyle ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın amacı, Türkiye’de yavaş şehirlerde yaşayan halkın yavaş şehir algısının araştırılmasıdır. Örnek şehir olarak yavaş şehir hareketinin Türkiye’deki ikinci üyesi Akyaka seçilmiştir.

Şehrin çevresini, kültürünü ve kimliğini korumayı hedefleyen yavaş şehir hareketinin gördüğü ilgi ve merak, hareketin farklı disiplinlerin uzmanları tarafından araştırılmasına neden olmaktadır. Literatür taraması sonucunda elde edilen bulgulara göre, Türkiye’de yavaş şehir hareketinin sosyoloji alanında ihmal edildiği görülmüştür. Oysa hareketin toplumsal dinamikleri değiştirme ve dönüştürme potansiyeli göz önüne alındığında, halk tarafından nasıl algılandığını gösterebilmek, halkın eleştiri, öneri ve isteklerinin belirleyiciliğine dikkat çekebilmek önem arz etmektedir. Bu ve benzeri uygulamalarda toplumu tanımanın önemine dikkat çekilmekte ve aksi halde sürdürülebilir ve başarılı olunamayacağı gösterilmektedir. Bu yönleriyle bu araştırma

alan literatürüne katkı sağlamak ve sonraki araştırmalara ışık tutmak için kaleme alınmıştır.

2. ARAşTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma sosyal problemleri keşfederken aynı zamanda bu problemleri anlama sürecini de ifade eder. Araştırmacı karmaşık bir bütünü ortaya koyarak, kelimelerin analizini yapar, katılımcıların görüşlerini raporlar.

Nitel araştırmada araştırmacı genellikle katılımcıların tecrübelerinden faydalanarak veri toplar. Bireyler bir laboratuvar ortamına getirilmez ve araştırmacı, insanlarla doğrudan konuşarak yakından bilgi toplar. Tek bir veri kaynağından faydalanmak yerine görüşme, doküman inceleme gibi çoklu yöntemler kullanılır ve veriler organize edilerek anlamlandırılmaya çalışılır. Dolayısıyla nitel araştırmada temel araç araştırmacının kendisi olur.⁶⁷ Nitel araştırmada araştırmacının anlamaya çalıştığı, insanların deneyimlerini nasıl yorumladıkları, deneyimlerine nasıl anlam yükledikleridir. Araştırmada anlam ve anlama üzerine odaklanılır. Olayın araştırmacı değil katılımcı penceresinden görülebilmesi gerekir.⁶⁸ Nitel araştırma yöntemi, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi çeşitli veri toplama yöntemlerini kullanır, araştırma sürecinde algılar gerçekçi ve bütüncül şekilde ortaya konulur.⁶⁹

Doğal gözlemden, araştırmacı gözlenen ortamda bireyleri yönlendirmez veya teşvik etmez. Gözlenen durum, araştırma amaçlarına göre düzenlenmez. Gözlemden amaç insanların nasıl etkileşime girdiklerini, ilişki kurma biçimlerini, hayatlarına nasıl anlam verdiklerini inceleyebilmektir.⁷⁰

Patton, sohbet tarzı görüşme, genel mülakat kılavuzu yaklaşımı ve standartlaştırılmış açık uçlu görüşme olarak üç tür görüşme yaklaşımından söz

⁶⁷ John W. Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, ev. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2016, s. 45.

⁶⁸ Sharan B. Merriam, *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, ev. Selahattin Turan, Ankara: Nobel Yayıncılık, 2013, s. 5-14.

⁶⁹ Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 8.b., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011, s. 39.

⁷⁰ Keith F. Punch, *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, ev. Dursun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2005, s. 174-175.

etmektedir.⁷¹ Yapılan araştırmada sohbet tarzı görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcılardan araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi alabilmek ve verilere görüşme yöntemi dışında ulaşmanın zorlukları göz önüne alınarak bu yöntem seçilmiştir.

Sohbet tarzı görüşme, araştırmacının gözlem için ortama doğrudan katılarak gerçekleştirdiği alan araştırmalarında kullanılan bir görüşme yaklaşımıdır. Sorular katılımcıyla etkileşimin seyrine göre kendiliğinden ortaya çıkararak sorulur. Katılımcı görüşme yapıldığını çoğunlukla fark etmez. Görüşmenin nasıl seyredeceği tamamıyla önceden kestirilemez.⁷² Sohbet tarzı görüşmede standartlaştırılmış görüşme yöntemlerinin aksine sorular hazırlanırken öngörülemeyen konu veya başlıklarla ilgili soru sorma imkânı sağlanır. Sorular bağlam içinde ortaya çıkar ve olayların doğal akışında sorulur. Görüşmeler, gözlemler üzerine kurulur, şartlara ve kişilere uyarlanabilir. Böylece soruların ayırt ediciliği ve bağlamla olan alakası artar.⁷³

Bu araştırma için yapılan görüşmeler 2019 yılı Haziran ayında Akyaka'da yaşayan 22 katılımcıyla yüz yüze, katılımcıların kendi bulunduğu veya belirlediği ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler kalem-kğit ile not tutularak kaydedilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini oluşturması açısından üç basamaklı bir süreç takip edilmiştir: Görüşmeler esnasında yazar tuttuğu notları, görüşmelerin ardından bilgisayar ortamına kaydetmiştir. Tutulan kayıtlar üç farklı okumaya tabi tutularak ilk okumada içerik hakkında bilgi sahibi olunması, ikinci okumada bilgilerin analiz edilerek benzer ve aynı içeriklerin gruplandırılması ve son okumada edinilen bilgilerin gözden geçirilerek eksik ve hatalı çıkarımların kontrolü yapılmıştır. Bilgiler yazıya geçirilirken gerekli yorumların yapılması, doğru temsil yeteneği olan metinlerin kullanılması ve gerekli görülen yerlerde direkt alıntı yapılmasına dikkat edilmiştir.

3. ARAşTIRMANIN SINIRLILIKLARI

---

⁷¹ Michael Quinn Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, ev. ed. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir, Ankara: Pegem Akademi, 2014, s. 342.

⁷² Yıldırım, şimşek, a.g.e. s. 121.

⁷³ Patton, a.g.e. s. 347-349.

Bu araştırma Türkiye'nin yavaş şehir üyesi Akyaka ile sınırlandırılmıştır. Akyaka'da ikamet etme dışında özel şartlar aranmamıştır. Türkiye'nin ikinci yavaş şehri ve aynı zamanda belde olarak yavaş şehir hareketine katılmış ve ardından mahalle olarak üyeliğini sürdürmekte olan Türkiye'deki en küçük yavaş şehir Akyaka'da yapılan araştırmada, görüşmelerin yapıldığı zamanın yaz sezonu olması sezonluk tatilci ve yerel halk ayırımının yapılmasında zorluklar yaşanmasına neden olmuştur. Ancak Akyaka'da yaşayan, çalışan ve işletme sahibi olan kişilerle görüşme yapılması hususunda gerekli titizlik gösterilmiştir. Cevapların tekrar etmeye başladığı doyum noktasına ulaşılan kadar katılımcılarla görüşmeye devam edilmiştir.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLAR

Yavaş şehirler sürdürülebilirlik kavramı temelinde gelişmeyi hedefleyen şehirlerdir. Dolayısıyla bir şehrin sağlıklı büyüme hedeflerinin yalnızca belli bir dönemi değil sürekliliği sağlayarak gelecek nesilleri de kapsamaları beklenmektedir. Bu ancak hem yerel halkın hem yerel yönetimlerin bilinçli bir şekilde yavaşlık felsefesini tanımış ve benimsemiş olmalarıyla mümkündür. Böylece yavaş şehirler, yerel yönetimlere hedeflerini sürdürülebilir bir biçimde planlama ve yönetme olanağını sunmaktadır.⁷⁴ Aksi halde yavaş şehir uygulamalarının dirençle karşılaşması hareketin ömrünü kısaltacak ve verimliliğini düşürecektir.

Yavaş şehirlerde yalnızca yerel halk değil yerel yönetimlerin uygulama ve bu uygulamaları kabul etme farklılıkları sebebiyle de bir dirençle karşılaşabilmektedir. Özellikle yerel yönetimde gerçekleşen değişikliklerin yavaş şehrin devamlılığını sekteye uğrattığı görülmektedir. Oysa yavaş şehir hareketi tamamlanması devamlılığına bağlı olarak gelişen bir harekettir.⁷⁵ Yavaş şehir kıstaslarından da olan halkın doğru olarak bilgilendirilmesi ve desteğinin alınması hareketin devamlılığı ve varlığını kanıtlayabilmesi için önem arz etmektedir. Yerel halkın görüşleriyle şekillenen bu araştırmaya katılan 22 katılımcının demografik özellikleri Tablo 1.'de gösterilmektedir.

⁷⁴ Angelo Presenza, Tindara Abbate, Roberto Micera, "The Cittaslow Movement: Opportunities and Challenges for the Governance of Tourism Destinations", *Tourism Planning & Development*, v. 12, n. 4, (2015), pp. 486.

⁷⁵ Çıtak, a.g.m., s. 2701.

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Meslek	İkamet Süresi
Katılımcı 1	Erkek	31	Esnaf	7 yıl
Katılımcı 2	Kadın	73	Çalışmıyor	4 yıl
Katılımcı 3	Erkek	70	Esnaf	3 yıl
Katılımcı 4	Kadın	76	Çalışmıyor	5 yıl
Katılımcı 5	Erkek	52	İşletmeci	3 yıl
Katılımcı 6	Kadın	79	Çalışmıyor	14 yıl
Katılımcı 7	Erkek	23	Esnaf	13 yıl
Katılımcı 8	Kadın	56	Esnaf	3 yıl
Katılımcı 9	Erkek	24	Esnaf	7 yıl
Katılımcı 10	Erkek	41	İşçi	15 yıl
Katılımcı 11	Erkek	35	İşçi	6 yıl
Katılımcı 12	Erkek	33	İşçi	20 yıl
Katılımcı 13	Erkek	44	İşletmeci	18 yıl
Katılımcı 14	Kadın	23	Esnaf	3 yıl
Katılımcı 15	Erkek	60	Esnaf	20 yıl
Katılımcı 16	Erkek	33	İşçi	24 yıl
Katılımcı 17	Erkek	64	Esnaf	20 yıl
Katılımcı 18	Kadın	27	İşçi	13 yıl
Katılımcı 19	Erkek	51	İşçi	5 yıl
Katılımcı 20	Erkek	26	İşçi	20 yıl
Katılımcı 21	Erkek	69	İşçi	6 yıl
Katılımcı 22	Erkek	60	İşçi	60 yıl

Tablo 1: Katılımcıların demografik özellikleri

1951-1953 yıllarında Akyaka'nın köy sakinleri ve çevredekiler tarafından değer görmediği ifade edilmektedir. Köyün o yıllarda bir bataklık halinde olduğu, tütün fidanı yetiştiriciliği yapıldığı ve çevre illerden tütün almak için Akyaka'ya gelindiği belirtilmektedir. Köydeki bataklık nedeniyle sineklerin çokluğu da köyü çekici unsur olmaktan çıkararak bir diğer olumsuzluk olarak eklenmektedir. Henüz yolları olmayan Akyaka, olumsuz bazı izlenimler nedeniyle de yine aynı dönemlerde kötü anılmaktadır. İlerleyen yıllarla birlikte şehrin denize olan kıyısı, sazlıkları, Azmak Nehri ve doğal

güzellikleri nedeniyle ileri görüşlü birkaç kişi tarafından fark edildikten sonra Akyaka'nın dikkat çekmeye başladığı belirtilmektedir.

Katılımcılar yavaş şehrin kendilerine ne ifade ettiğiyle ilgili olumlu ve olumsuz cevaplar vermiştir. Katılımcıların çoğu yavaş şehri; sakin, huzurlu, dinlenmeye uygun, doğal yaşama saygılı, üretici ve tüketiciyi birbirine bağlayan, sessiz yaşamın hüküm sürdüğü şehirler olarak ifade etmiştir. Aynı zamanda gelişmemiş ve durağan şehirler olarak yapılan tanımlamalara da rastlanılmıştır.

Sakin, huzurlu, sessiz şehrin tanımlanması istendiğinde bu şehirler, kalabalık olmayan, gürültüden uzak, güvenli, doğayla uyum içinde, çevreye duyarlı, trafik problemi olmayan, az sayıda insanın ikamet ettiği şehir olarak detaylandırılmıştır. Gelişmemiş ve durağan şehir şeklinde cevap veren katılımcılar ise teknolojiden uzak ve bu nedenle gelişemeyen, iş olanaklarının kısıtlı olduğu ve insanların yaşamak için daha büyük şehirlere tercih etmeyeceği şehirler olarak ifade edilmiştir.

Yavaş şehrin uluslararası bir birlik olduğunu bilen katılımcıların konuyla ilgili bilgiye ulaşım şekilleri irdelendiğinde “yavaş şehir, sakin şehir, cittaslow” ifadeleriyle internet ortamında karşılaştıkları, haberlerde gördükleri, Akyaka'nın yavaş şehir üyeliğinin ardından, yavaş şehir hareketiyle ilgili araştırma yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde yavaş şehir ile ilgili bilgilerin kişisel meraklar sayesinde öğrenildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun Akyaka'nın yavaş şehir üyeliği bilgisine sahip olmadığı da görülmektedir. Katılımcıların kalan kısmının ise Akyaka'nın yavaş şehir olduğunu bilmekle birlikte yavaş şehrin içeriğine dair fikri olmadığı görülmektedir. İki katılımcı da Akyaka'nın 2011 yılında yavaş şehir üyesi olduğu ancak iki üç yıl sonra üyelikten çıktığını belirtmiştir. Akyaka'da yapılan bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarının yeterli olmadığı verilen cevaplar sonucunda tespit edilmiştir.

Yerel halkla yapılan görüşmelerde özellikle 2012 yılı itibarıyla yörenin tanınırlığının arttığı, öncesinde az sayıda kişi tarafından ziyaret edilen Akyaka'nın sonrasında tatilcilerin dikkatini çekmeye başladığı belirtilmektedir. Yavaş şehir uygulamasıyla birlikte tanınırlıkta ciddi bir artış olduğuna dikkat çekilmektedir. Kalabalığın 2019 yılına kadar genel itibarıyla ivme kazandığı, eski huzurlu ve sakin günlerin arandığı belirtilmiştir. “*Akyaka'da yaşarken burada yaşadığımız için kendimizi*

*şanslı sayıyorduk, tadını çıkara çıkara yaşıyormuşuz meğer. Şimdi insanlar gitse de sazlıkları görebilsek diye bekliyoruz.”*⁷⁶ Yerel halk arasında özellikle yaz aylarında Akyaka'nın insan yoğunluğuyla nefes alınamaz hale geldiğine dair şikâyetler görülmektedir.

Katılımcılar artan ilginin yavaş şehir üyeliğinin yanı sıra Akyaka'da yapılan doğa sporlarının ve dünyaca ünlü kite board sporcularının uğrak yeri haline gelmesinin de etkili olduğunu belirtmektedir. *“Buranın yavaş şehir olmasından daha büyük bir problem var. Doğa sporları ve dizi turizmi adı altında yapılan bilinçsiz tanıtımlar.”*⁷⁷ Yerel halka göre son yıllarda Akyaka'nın taşıyabileceğinden çok daha fazla insan Akyaka'ya gelmektedir. İnsan sayısı arttıkça yerel işletmecilerin dışında çeşitli illerden gelen yabancı kişiler de işletmeler açmakta ve ekonomik olarak bu kalabalıktan faydalanılmaktadır. Fiyatların giderek artması yöreye gelen/ gelebilen turist profilini de değiştirmektedir. Buna göre ev kiralari, apart otel fiyatları artarken restoranlar da yüksek fiyatlarla satış yapmaktadır.

4.1. ÇEVRE KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR

Hareket, çevreyle ilgili konularda öncelikli bir ilgiye sahiptir. Akyaka halkıyla yapılan görüşmelerde çevresel faktörlerin yavaş şehirle doğrudan ilgisi bulunduğu düşüncesinin hâkim olduğu görülmektedir. Şehir dokusu, mimari ve tarihi özelliklerinin korunmaya çalışıldığı Akyaka, ülke içerisinde kitle turizmine alternatif bir tatil anlayışı geliştirme hedefiyle yola çıkmıştır. Akyaka sakinleri doğal çevrenin yerli ve yabancı ziyaretçiler için ilgi uyandırdığını belirtmektedir.

Akyaka sahip olduğu doğası, mimarisi ve biyoçeşitliliğiyle bir fark yaratmayı amaç edinmiştir. Yavaş şehir üyeliğinden önce de doğal güzellikleriyle tanınan ve ziyaretçilerin ilgisini çeken Akyaka'nın yapılan görüşmelerde yavaş şehir bağlantısının yoğun olarak çevresel faktörler üzerinden kurulması bu anlamda olağan bulunmuştur.

Akyaka'nın yavaş şehir üyeliği bilgisine sahip katılımcılardan 2011 yılı öncesi ve sonrasında yöredeki değişimler hakkında bilgi verilmesi istendiğinde öncelikli olarak

---

⁷⁶ Katılımcı 16

⁷⁷ Katılımcı 21

çevreye ilişkin yanıtlar verilmiştir. Verilen yanıtlar incelendiğinde çevre politikasının zorunlu olan maddelerinin yeterince uygulanamadığı görülmüştür.

Doğadaki değişimin gözle görülür ve hissedilir olduğunu belirten katılımcılar, havanın eskisi kadar temiz olmadığını belirtmektedir. *“İstanbul’dan gelen herhangi bir ziyaretçi için burası bir cennet olabilir ama buraya uzun yıllardan beri gelenler mahalledeki eski kokunun dahi aynı olmadığını söyleyecektir.”*⁷⁸ Buna göre Akyaka’nın tanınırlığının ardından gelen turist sayısı ile birlikte dönem dönem motorlu taşıtların artması, çöp probleminin büyümesi, restoranların artmasıyla birlikte çıkan yemek atıklarının toplanması ve dönüştürülmesinde yetersiz kalınması doğadaki kokuların alınamayacak duruma gelmesiyle sonuçlanmaktadır. *“Çiçeklerin daha az koktuğunu söyleyebilirim, bazen kuşların sesini duymak için bile çaba sarf ediyorum.”*⁷⁹

Katılımcılar Akyaka’yı 2011 yılına gelmeden önce yalnızca Muğla yerlilerinin bildiği ve dolayısıyla insanların aileleriyle gelip yazlık evlerinde konakladığı bir yer olarak tanıtmaktadır. Diğer yandan tanınırlıkla beraber Akyaka’nın sessizliğinin yok olduğu, trafik sorununun ve kirliliğin arttığı bir yere dönüştüğünü belirtmektedir. *“Önceden aileler daha çok tercih ederdi burayı. Deniz sıg, tehlikesiz, güvenli, temiz, kontrol de kolay. Biz çocuklarımıza yüzmeyi orada öğrettik ama şimdi sahil öyle kalabalık ki biz bile oradan denize girmiyoruz. Mavi bayraklı deniliyor ama tuvalet bile yok denizin yakınlarında. Temiz olmadığını düşünüyoruz biz.”*⁸⁰ Bugün gelinen noktada çocuklarıyla yaz dönemlerini bu kalabalık ortamda geçirmek istemeyen sakinler, daha sessiz yerleri, çevre köyleri tercih etmeye başlamaktadır. Akyaka’nın ilgi çekici yerlerinden yürüyüş alanı ve ormanlık alanın ise gününbirlik ve kısa süreli gelen yabancı kişilerin yarattığı güvensiz ortam nedeniyle yerel halkın eskisi kadar ilgisini çekmediği belirtilmektedir.

Katılımcıların tamamının çevre kirliliği konusunda birleştiği ve artan nüfus yoğunluğu ve yavaş şehir unvanıyla birlikte her kesimden gelen turist sayısındaki artışın buna neden olduğu görülmektedir. *“Burada yaşayan herhangi biriyseniz işiniz zor ama esnafsanız yandınız. Bu gelen insanların bana ekonomik bir katkısı zaten yok. Bana zarar vermeseler artık fayda da istemiyorum işin doğrusu. 20 yıl önce buraya*

---

⁷⁸ Katılımcı 17

⁷⁹ Katılımcı 3

⁸⁰ Katılımcı 16

hayranlıkla geldim, insanlar o kadar duyarlıydı ki. Şimdi dükkânın önüne çöp kovası koyuldu, bahane de yok ama atmıyor çöpünü. Geliyor, çiçeklerin içine bırakıp gidiyor, çekirdek yiye yiye yürüyor. Uyarıyorsun, bu yaştan sonra bir de azar işitiyorsun.”⁸¹

Su temizliği ve içme suyu tüketimiyle ilgili katılımcıların tamamının tedirgin olduğu ve musluk suyunun tüketilmediği belirtilerek Azmak suyunun içme suyuna karıştığıyla ilgili bir risk sıklıkla dile getirilmiştir. Şehirle yeterli şekilde ilgilenilmediği, mozaiklerin açılarak üzerlerine çadırlar kurulduğu ve bununla ilgili herhangi bir kontrolün yapılmadığı belirtilmektedir. “*Bazen orman kampının olduğu alana gidiyorum, zaten çok kalabalık. Bakıyorum mozağin üstünde çadır kurmuşlar, uyarıyorum. Şimdilerde çadır kurma sayısını azalttılar ama bu defa da insanlar buldukları her arazinin içine çadır kurmaya başladı.”⁸² Özellikle yüzlerce yıllık mozaiklerle ilgili yapılan eleştiriler yavaş şehir olma kriterleri arasında tarihi, mimari, yerel özelliklerin de korunmasında başarılı olunamadığını göstermektedir.*

Ev kiralarının, apart otel fiyatlarının artışı da olumsuz değişimi ifade etmektedir. Bu fiyat artışları sonucunda Akyaka’ya tatil için gelmek isteyen kişilerin artık apart otel yerine çadırları, karavanları tercih ettiği bunun da çevreyi olumsuz olarak etkilediği belirtilmektedir. “*Benim tatil anlayışım dinlenmek ama bu insanlar dinlenmek için gelmiyor, arabada yatıp kalkan insan nasıl dinlenebilir. Burada sorun şu, mahalleye ulaşım çok çok kolay. Yakın tatil beldelerine gelen şurayı da bir göreyim, dönemim diye geliyor. Zaten gelen de belli Aydın, Denizli, İzmir. Böyle olunca buradaki esnafa da katkı yok. Kalmak istese fiyatlar yüksek, zaten 2 ay burada sezon. İşletmeci de ne yapacak ne alsam kardır diyor. Kışın gelsen nasıl düşüyor fiyatlar, in cin top oynuyor kimse yok. Tanıtım yapılıyor, ulaşım kolay hale getiriliyor ama kontrol yok.”⁸³*

Sahipli olarak gelen kedi ve köpeklerin Akyaka’ya bırakıldığı, sokak hayvanlarının beslenilmediği şeklinde ortak bir eleştiri olduğu da görülmektedir. “*Çevreden çok sayıda hayvan bırakılıyor. Sokak hayvanı olan zararsız, zaten kendini besleyebiliyor bir şekilde ama önceden sahipli olup bırakılan hayvan ne yapacağını şaşırıyor, beslenemiyor, saldırganlaşmaya başlıyor. Yazın yine gelen geçen besliyor,*

---

⁸¹ Katılımcı 15

⁸² Katılımcı 18

⁸³ Katılımcı 12

yazlıkçılar çok fazla onlar besliyor ama kışın sokaklar aç, bakımsız kedi, köpek dolu. Bir barınak var ama kimse yok, faal değil.”⁸⁴

Katılımcıların çevre problemlerine ilişkin algıları ve yapılan gözlemler sonucunda sokaklarda yetersiz sayıda çöp konteyneri olduğu görülmektedir. Konteyner dışında çöp kutularının azlığı da dikkat çekmektedir. Kutuların tüketimin artmasıyla birlikte dolup taşıdığı bunun da hem kötü kokuya hem de görsel kirliliğe neden olduğu görülmektedir. Katılımcılar geri dönüşüm ve katı ayrıştırma yapılarak çöplerin toplanması konusunu desteklerken Akyaka’da buna dair bir yönlendirmenin olmadığını da belirtmektedir. Bir süre büyük marketlerin geri dönüşüm kutularının kullanıldığı ancak gerekli uyarılar yapılmadığı ve sağlıklı bir geri dönüşüm sistemi kurulamadığı belirtilmektedir. İşletme sahibi yerli katılımcılar, kısa bir süre atık ayrıştırma yoluna gittiklerini ancak hem gelen ziyaretçilerin profilinin değişmesi ve her kesimden gelen ziyaretçilerin artmasıyla kontrol sağlayamadıklarını hem de bu konuda bireysel çabalarının yetersiz kaldığını belirtmektedir. Yavaş şehir kriterlerinden kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması hususunda da eksiklikler olduğu görülmektedir.

Akyaka’da kış aylarında ısıtıcı ve sobayla ısınma sağlandığı belirtilmekte kömür kullanımının ise yasak olduğu eklenmektedir. Ancak yapılan görüşmelerde katılımcıların kömür kullandığı bilgisine de rastlanılmaktadır. *“Bir sürü kural var, ev yapılamaz, çivi çakılamaz, suya girilemez, çöp atılamaz. Tabelayı koy git, kuralı söyle git. Bu böyle bir şey değil ki kontrol etmedikten caydırıcı bir şeyler yapmadıktan sonra bir anlamı yok. İnsanlar sadece odunla ısınmayı nasıl sağlayacak, ülkenin hangi yerinde sadece odunla ısınabiliyor insanlar. Haliyle burada da yasak diyenlerin neredeyse hepsi kömür kullanıyor.”⁸⁵*

Kadın Azmağı kıyısında otantik olma ve turist çekme kaygısıyla açılan restoranların gelen turist için cezbedici olduğu yerel halk tarafından kabul edilmekte ve desteklenmektedir. Bununla birlikte restoran sayısı ve yiyecek tüketiminin fazlalığı atıkların burada da kontrol edilemediği, özellikle nehirdeki ördeklerin yemesi için kıyıya bırakılan yiyeceklerin birikerek hem biyoçeşitliliği olumsuz etkilediği hem de çevre kirliliğini arttırarak estetik algıyı bozduğu görülmektedir. *“Azmak kenarında çadır kurmak, yüzmek yasaktır yazıyor. Bırakın yüzmeyi, çadır kurmayı insanlar orada piknik*

---

⁸⁴ Katılımcı 3

⁸⁵ Katılımcı 1

yapıyor, mangal yapıyor, mangal külünü yangın çıkmasını diye sözde düşünceli bir hareketle nehre döküyor. Azmak kenarı poşet, pet şişe, çöp dolu.”⁸⁶

Dar yolları ve çiçeklendirilmiş peyzajıyla görsel olarak turistleri tatmin eden Akyaka, katılımcılar için giderek trafiğin sıkıştığı ve kapı önlerinin araçların park yeri haline geldiği bir yere dönüşmektedir. Park alanlarının yetersizliği, tatilecilerin araçlarını uygun buldukları yerlere park etmesine neden olmaktadır. Özellikle gününbirlik gelen yabancı turistler ve sezonluk tatileciler kendi araçlarıyla gelmeyi tercih etmekte bu da yörenin taşıyabileceğinden daha fazla insan ve araç yükünün oluşmasına neden olmaktadır. Katılımcıların trafik problemine yönelik algıları, misafirlerin Akyaka'yı sakin olarak tercih etmedikleri yönünde bir sonuca götürmektedir. Buna göre tatileciler, dinlenmek ve sakin bir tatil geçirmek için yöreye gelmiş olsalar dahi birkaç günlük tatillerini kendilerine daha çok zaman ayırabilme kaygısıyla geçirmektedir. Daha hızlı hareket etmelerini sağlayan araçlarını kullanmaları geriye sakin olmayan bir şehir bırakmalarıyla sonuçlanmaktadır. Motosiklet kullanımının son yıllarda artmasına ilişkin ise katılımcılar, hız ve zaman tasarrufu konusunda hemfikir görünmektedir. *“Gelen insanlar araç trafiğini görüyor, araçları genelde çocuklu aileler tercih ediyor. Diğerleriye daha hızlı hareket etmek, trafikle ve park sorunuyla uğraşmamak için daha portatif olan motosikletleri tercih ediyorlar.”⁸⁷* Motosiklet kullanımıyla birlikte gürültü kirliliğinin arttığı belirtilmekle birlikte yerel halk arasında da motosiklet kullanımının tercih edildiği görülmektedir.

Sinekle mücadele gibi çeşitli sebeplerle sazlıkların kesilerek yok edilmesi, Kadın Azmağı'nın motorlu teknelerle gezintiye açık olması doğal ekolojik dengeye zarar vermektedir. Nehrin gece aydınlatılarak cezbedici bir görüntü yaratmak ve turist çekmek isteği yavaş turizmden çok kitle turizminin bir göstergesi olarak görülmektedir. Yavaş şehir kıstasları içerisindeki ışıklandırma ile ilgili kural nehrin ışıklandırılmasıyla ihlal edilmektedir.⁸⁸

Katılımcılar, orman yangınları gibi pek çok çevresel problemden korkulduğunu dile getirmektedir. *“Akyaka'nın Bodrum gibi olmasından korkuyoruz. Oysa burası Bodrum'dan çok daha güzel bir yer, kalabalık gittikçe artıyor. Ne yazık ki bu da*

---

⁸⁶ Katılımcı 11

⁸⁷ Katılımcı 20

⁸⁸ Çıtak, a.g.m., s. 2703.

bilinçsizliği arttırıyor. Kontrolü zorlaştırıyor. Bu nedenle orman yangınlarından ciddi anlamda korkuyoruz.”⁸⁹

Görüşmelerde gürültü kirliliğine ilişkin yaş değişkenine bağlı olarak iki farklı görüşün ortaya çıktığı görülmüştür. 50 yaş altı katılımcılar müzik sesinin saat 00:00 itibarıyla kapatıldığı böylece rahatsız edici bir kirlilikten bahsedilemeyeceğini belirtirken 50 yaş üstü katılımcılar ise müzik sesinin rahatsız edici derecede yüksek olduğunu, 00:00’da kapatılsa dahi kumsalda tatilcilerin kendi müziklerini yaparak gece boyu gürültüyü devam ettirdiğini belirtmektedir. *“Şuradan gece geçin sahil şeridinden başlar, sokak sokak sabaha kadar bağıra bağıra gezenler olur. Gençleri görüyorum arabayla geçerken bangır bangır müziği açıyorlar. Sabaha kadar turluyorlar sokakta. Arabanın içinde duracaksan niye geldin ki buraya!”*⁹⁰ Sahil şeridinde toplanan yan yana mekânlardan birbirinden farklı ve yüksek sesle çeşitli müzikler çalındığı, rahatsız edici bir gürültünün oluştuğu, gece boyunca küçük grupların daha sessiz şekilde bunu sürdürdüğü gözlemlenmektedir.

Katılımcıların sıklıkla belirttiği bir diğer çevre problemi ise umumi tuvaletlerin azlığı olarak görülmektedir. Özellikle denize girilecek alanlarda yeterli sayıda tuvaletin olmayışı kişilerin çevre kirliliğindeki payını arttırmaktadır. Gelen ziyaretçilerin çöplerini yola, Azmak kenarına ve hatta ev sahiplerinin bahçelerine bıraktığı belirtilmektedir. *“Sıklıkla turla gelen bir otobüs dolusu insan yol üstündeki bahçemi bir çöp toplama alanı gibi kullanıyor. Yediklerini içtiklerini bahçeye bırakıp gidiyorlar. Bunun önünü alamıyorum. Turist bilinci yok, yavaş şehri duyduklarını bile sanmıyorum.”*⁹¹

Çevreyle ilgili olumlu bulunan birkaç yeni düzenleme ise sokakların çiçeklendirilmesi, özellikle Akyaka’nın yavaş şehir olmasının ardından yollarda parkelendirme çalışmalarının yapılmaya başlanması olarak belirtilmektedir. 2018 yılı itibarıyla araç trafiğine daha uygun olacak şekilde yeni yolların düzenlendiği belirtilmiştir. Çiçeklendirme çalışmaları yapılmakta ancak yol üstündeki evlerin peyzajı ev sahiplerine bırakılmaktadır. Akyaka’da yalnız yaşayan 60 yaş üstü katılımcıların peyzaj konusuna eğilemediği ve bu konuda desteklenmedikleri görülmektedir.

---

⁸⁹ Katılımcı 5

⁹⁰ Katılımcı 3

⁹¹ Katılımcı 8

Katılımcılar, Akyaka'nın tatilciler tarafından bayram tatillerinde özel bir ilgi gördüğünü, sazlıkların kalabalıklar arasından görünemeyecek duruma geldiğini belirtmektedir. Araç trafiğinin yoğunlaşması mahalle ve kamp alanları girişlerinde yığılmalara neden olmaktadır. Özel araçlar tüm ara yollara park etmektedir. Ürün satışlarının gerçekleştirildiği yerlerde sıklıkla ışıklı tabelalar kullanılmaktadır. Bisiklet kiralama olanakları bulunmakta ancak bisiklet park alanlarının bulunmadığı görülmektedir.

Yerel ürünlerin ticarileşmesine yönelik çarşamba günleri mahalle pazarı kurulmaktadır. Pazarda yerel ürünler, yanı sıra çeşitli fabrikasyon ürünlerin satıldığı görülmektedir. Aynı zamanda mekânlarda çeşitli küresel tüketim ürünlerine rastlanılmaktadır. *“Pazar nedir? Mahalle pazarı dediğin oraya ait ürünleri satar. Biz önceden bir yere ilk gittiğimizde pazarını arar bulurduk. Orayı tanıtacak şey pazardı çünkü. Şimdi buradaki pazarda yöresel ürün mü var yani, yöresel ürün nedir bilmeyen evet, pazarda yöresel ürün var diyecek. Marketten aldığım lokum pazarda yöresel ürün diye satılıyor.”*⁹² Kente ait değerlerin iyileştirilmesi konusunda yeterli ilginin gösterilmediğini belirten katılımcılar, sokaklardaki bankların son yıllarda konulduğunu, yavaş şehir üyeliğinden önce şehirde yaşlıların veya gelenlerin soluklanabileceği bankları ev sahiplerinin kendi imkânlarıyla yaptırdığını ancak bankların sık sık taşındığını veya götürüldüğünü belirtmektedir. Akyaka'da yeterli bir yavaş şehir kontrol mekanizmasının kurulamadığı görülmektedir.

Şehirde 60 yaş üstü kişilere herhangi bir yardım yapılmadığı belirtilmektedir. Engelli kişilerin entegrasyonu ile ilgili şehirde belirgin bir değişiklik görülmemekle birlikte ev girişlerinde küçük engelli rampaları olduğu dikkat çekmektedir. Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlar bulunmamaktadır. Sinema, tiyatro gibi etkinliklerin yapılmadığı belirtilmektedir.

Akyaka'da yerli halkın özellikle çalışmayan kadınların sosyalleşebilecekleri alanlar görülmemektedir, yalnızca bir tane Halk Eğitim Merkezi olduğu ancak alanının yeterli olmadığı, gençlerin ilgisini çekecek bir faaliyette bulunmadığı belirtilmektedir. Burada çeşitli el işleri yapıldığı ve daha sonra bunların satıldığı söylenmektedir. Özellikle yaşlıların kendilerine hitap eden çeşitli etkinliklerin olması isteği görülmekte

---

⁹² Katılımcı 15

yapılan etkinliklerdense haberdar olmadıkları için gidemedikleri belirtilmektedir. *“Türk sanat müziği etkinlikleri olmuş, zaten çok bir şey olmuyor ama ondan da haberim olmadı. Evde bir süre sonra insan sıkılıyor, yürümekte zorluk yaşıyorum ama bana hitap edecek şeylere de gitmek istiyorum.”*⁹³ Vaktinin çoğunu evinde geçiren bu kesim için bir davet sistemi oluşturulamamıştır.

İyi karşılama adına yönlendirme levhaları dikkat çekmektedir. Mahalle girişi ve sokak araları apart otel tabelalarıyla çevrelenmektedir. Ancak bu tabelalar yerel halk tarafından rahatsız edici bulunmaktadır. Bunun nedeni tabelaların evlerin önüne yerleştirilerek görüntü kirliliği yaratması olarak belirtilmiştir. Bunun yanında postane, bankamatik gibi sık ihtiyaç duyulan tabelalar ise mahallede mevcut değildir. *“Belediyeye dilekçe verdim, şikâyetinde bulundum. İnsanlar gelip postaneyi, bankamatığı soruyor. Her yerde, her sokak başında istisnasız apart tabelası var ama bir mahalle planı yok. İnsan nereden bilecek. Girişte bir mahalle planı, hazır broşürler olmalı, madem burası bir tatil yöresi bunlar yapılmalı.”*⁹⁴

5.2. ALTYAPI KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR

Bisiklet kullanımının özellikle gençler arasında yaygın olduğu ve bisiklet için ayrılmış özel yollar bulunmamasına rağmen Akyaka yollarının bisiklet kullanımına uygun olduğu belirtilmektedir. Diğer yandan Gökova bisiklet turlarının geçiş güzergâhında olması yerel halkın bisiklet kullanımıyla ilgili olumlu yaklaşımında etken olmaktadır. Gelen turistler için bisiklet kiralama alanlarının bulunduğunu belirten yerel halk, yörenin araç trafiğini azaltmanın ve daha kolay ulaşım sağlamanın bir yolu olarak bisiklet kullanımının yaygınlaşmasını desteklemektedir. Bisiklet kullanımıyla gürültü kirliliğinin önüne geçilebileceği, ekolojik ve çevreye duyarlı bir mahalle ortamına geri dönülmesine katkı sağlayabileceği belirtilmiştir.

Akyaka’da bir adet sağlık ocağı bulunmaktadır. Katılımcıların bir kısmı sağlık hizmeti almakta bir sıkıntı yaşamadıklarını ve mahalle için yeterli hizmetin olduğunu belirtirken hastane ihtiyaçları için Muğla merkezi tercih ettiklerini ifade etmektedir. Diğer yandan ani rahatsızlanmalar için sağlık ocağının yetersiz olduğu da

---

⁹³ Katılımcı 2

⁹⁴ Katılımcı 17

belirtilmektedir. “Birkaç arkadaşım bu nedenle taşındı buradan. Tamam, sağlık ocağı gündüz yeterli. Çalışma saatleri içinde yetiyor ama acil durumlarda öyle değil. Çocuklarımız var, gece rahatsızlansa hızlı müdahale nasıl yapılacak. Çok fazla tatilci var yazın, bu bir sorun oluyor sağlık hizmetleri için de.”⁹⁵ Özellikle Akyaka’da son yıllarda yarım saat aralıklarla ulaşım hizmeti sağlayan belediyeyle anlaşmalı özel otobüslerin sağlık ocağının yeterli bulunmasında etken olduğu görülmektedir. Katılımcılar aynı zamanda Ula ve Muğla merkeze ulaşımı Akyaka’da gerçekleşen olumlu değişikliklere örnek gösterirken yeterli sayıda aracın olmadığını da belirtmektedir. Yolcu sayısının otobüslerde de fazla olması ve ayakta yolcu sayısının fazlalığıyla ilgili dile getirilen sıkıntılar özel araçlarıyla gelen tatileciler dışında da oldukça fazla insanın Akyaka’yı tercih ettiğini göstermektedir.

Katılımcılar, Akyaka’da var olan birkaç büyük markete sürdürülebilir bir mal dağıtımının yapılmadığı, bunun hem kendileri hem misafirleri için rahatsız edici olduğunu belirtmektedir. Mal dağıtımının gece saatlerinde gürültülü bir şekilde yapılması yavaş şehir kriterlerine uygun olmamakla birlikte ara sokaklara büyük araçların girmesi konfor alanını daraltmakta ve olumsuz olarak algılanmaktadır.

5.3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR

Kentsel yaşam kalitesi kriterleri şehrin dayanıklılığını ve direncini arttırmak için yerel halkın katılımını destekleyen ve yerel halkla direkt ilişkilendirilebilen 17 maddeyle yavaş şehir kriterlerinin büyük bölümünü barındırmaktadır.

Yapılan görüşmelerde Akyaka’da yaşanan değişimlerin farkında olunmasına rağmen yerel halkın yavaş şehir hareketiyle ilgili bilgiye sahip olmadığı görülmüştür. Kentsel yaşam kalitesi konusunda kendileriyle istişare yapılmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla yavaş şehir hareketi içinde gruplar oluşturularak yerel halkın projelerde yer almasıyla ilgili bir girişim bulunmamaktadır. “Yavaş şehir duyduk, üye olduk dediler, uluslararası bir belediyeyiz. Bir dönem adı geçti sonra kesildi, üyelikten çıktık mı, çıkarıldık mı, ne oldu bir bilgin yok.”⁹⁶

---

⁹⁵ Katılımcı 12

⁹⁶ Katılımcı 15

Yerel yiyecek üretimiyle ilgili katılımcılar yalnızca pazarda köylerden ve mahalleden toplanan az sayıda yerel bitkilerin ve ürünlerin satışının yapıldığını, bunun yanında ev yemekleri yapan yerlerin diğer mekânların gölgesinde kaldığını belirtmektedir. Akyaka'da kafe, bar ve küresel tüketim ürünlerinin bulunduğu restoranlar dikkat çekmektedir ve insanların bu mekânları daha çok tercih ettiği görülmektedir. Katılımcılara göre bu tercihin sebebi bekletilmeden hızlıca yiyebilme, yiyeceğin öngörülebilir olması ve böylece kendilerine zaman ayırabilme imkânı tanınması olarak belirtilmektedir. Aynı zamanda yemeğin ardından başka yere taşınmadan aynı yerde içeceklerle sohbet etmeye devam edebilmek de bu mekânların tercih edilme sebepleri arasında gösterilmektedir. Katılımcılar, yabancıların yeni, farklı ve varsa yerel bir yiyecek tatma konusundaki isteksizliğini de sözlerine eklemektedir.

Kentin yeterliliği konusunda verilen cevaplar kalabalık dönemlerde Akyaka'nın kapasitesinin aşıldığı yönünde toplanmaktadır. Katılımcılar, kente ait değerlerin iyileştirilmesi konusunda mahallede ortak alanlarda yapılan çalışmalar içinde peyzaj çalışmalarının olumlu yönlerini vurgulamaktadır.

Akyaka'da alışveriş için küçük otantik işletmelerin bulunduğu ancak bunların daha çok gelen turistlere yönelik satış gerçekleştirdiği, geleneksel kasap, fırın, bakkal dükkânlarının yeterince var olmadığı belirtilmektedir. *“Dükkânlarda otantik kıyafetler satılıyor ama tüm tatil yörelerinde görebileceğiniz kıyafetler bunlar ama pahalı. Pazarda satılıyor örneğin, daha ucuzdur diyorum soruyorum orası dükkândan daha pahalı.”*⁹⁷

Yeşil alanların betonlaştırılmasıyla ilgili kaygılarını belirten katılımcılara göre Akyaka'da yaşayan insanlar için neredeyse tek iş kolunun turizm olması nedeniyle yerel halkın çoğunun evlerini aparta dönüştürdüğü ya da uygun arazilerine yeni yapılar inşa ettiği belirtilmektedir. Akyaka'nın turizm dışında bir iş alanı yaratamaması, yalnızca işletme sahibi olan çalışanların Akyaka'da kalmasına bunun yanında farklı meslek sahibi kişilerin evlerini terk ederek şehir dışına çıkmasına neden olmaktadır. *“İyi bir üniversiteden mezunum ama burada işçi olarak çalışıyorum, buraya hizmet etmek istiyorum. Bir de evim var, buraya alışığım ama işimi yapabileceğim bir alan yok burada. Zaten bir tek yazın çalışıyoruz. Kış geldiğinde hiçbir şey yok, herkes boş. Her*

---

⁹⁷ Katılımcı 14

şeyden önce buna çare bulunmalı. Yazın bu kadar yoğun olup da kışın hiçbir şey olmaması maddi olarak da sıkıntı bizim için.”⁹⁸

5.4. TARIMSAL, TURİSTİK, ESNAF VE SANATKÂRLAR İÇİN KRİTERLERE DAİR BULGULAR

Yavaş şehir kriterleri arasından yerelliği vurgulamak üzere zorunlu olan maddelerden biri kültürel etkinliklerin korunarak değerlerinin artırılmasıdır. Katılımcılar, Akyaka’da yerel, geleneksel, kültürel etkinlikler yapılmadığını, herhangi bir festival programının olmadığını belirtmektedir. Diğer yandan katılımcıların Akyaka’nın bir festival programına ihtiyacı olduğunu belirttikleri görülmektedir. Özellikle çevre ilçe ve şehirlerde yapılan sürdürülebilir temalı ve yerel özellikleri ön plana çıkaran tematik festivallerin gelen misafirleri yavaş şehir hakkında bilinçlendirmek için de etkili olacağı düşünülmektedir.

Şehirde evler apart otele çevrilmekte ve kapasiteleri giderek artmaktadır. Otel kapasitelerinin artırıldığı, yalnızca 2019 sezon açılışıyla birlikte 500 yeni odanın kullanıma açıldığı belirtilmiştir. Böylelikle 1200 kişiye daha hizmet verileceği, bunun da şehrin taşıyabileceği yükün üstünde bir sayı olduğu söylenmektedir. “*200 tane apart, 20 tane otel var burada. Buna rağmen yetmediği zamanlar oluyordu.*”⁹⁹ Bununla beraber 2011 yılı itibarıyla giderek artan turist sayısında 2019 sezonunun açılması ile birlikte geçen yıllara göre düşüş olduğu görülmektedir. Yavaş şehir olarak Akyaka’da öngörülebilir ve Akyaka’nın kapasitesine uygun uygulamalarda eksiklikler gözlemlenmiştir.

İnsanların tematik turizme ilgi duyması büyükşehirlerden kaçarak daha sakin yerlerde dinlenme ihtiyacı hissetmesi şehre gelen turist sayısını arttırmaktadır. Diğer yandan Akyaka’nın bugün mimari yapısı dışında tematik olarak dikkat çekici bir unsurunun kalmadığı belirtilmektedir. “*Yavaş şehre dair tek bir imge kalmadı. Yavaş şehir ruhu çoktan kayboldu. Bugün yerel kimliğin korunması söz konusu bile değil. Çünkü artık içselleştirme yok, yerleşik olarak yaşayan insanlar burada konforun peşine*

---

⁹⁸ Katılımcı 12

⁹⁹ Katılımcı 5

düşüyor. Yerel halk yavaş şehir konseptine adapte olmak yerine bir konfor arayışının peşine düştü.”¹⁰⁰

5.5. SOSYAL UYUM KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR

Akyaka’da yabancılarla iletişim konusunda işletmeciler ve esnaflar ve diğerleri tarafından giderek farklılaşan bir eğilim görülmektedir. Turizmin yoğun olmadığı ilk zamanlarda fısıltı haberciliği sayesinde yöreyi daha çok yabancı turistlerin tercih ettiği, o dönemde gelen yerli ve yabancı turistlerin bilinçli bir turist kitlesi olduğu belirtilmektedir.

Katılımcılardan işletme sahibi olanların bir kısmı kalabalıkla birlikte kazançlarının arttığını doğrularken bilinçli turistlerle sorunsuz bir iletişim kurmayı ekonomik kazançla yeğleyeceklerini belirtmektedir. Bu konuya yaklaşım sermayenin el değiştirmesi ile birlikte gelen turistlerde de bir değişim yaşandığı belirterek ifade edilmektedir. *“Önceden gelen turistler bölgenin doğal güzelliklerinin farkında olarak çoğunlukla korumacı yaklaşımla Akyaka’yı tercih ediyordu. Zarar vermemek için de azami derecede emek sarf ediyordu. Ancak bölgenin tanınırlığının artmasının ardından Akyaka popülerlik kazandı ve daha bilinçsiz bir kesim burayı tercih etmeye başladı. Tatilimizi yapalım, paramızı da veriyoruz, bize hizmet etmek zorundalar deyip doğayı kirleterek gitmeye başladılar.”*¹⁰¹

Ekonomik olarak kazanç sağlayan diğer işletme sahipleri ise bu popüler durumun faydalarına olduğunu, kalabalık da olsa duyarlı turistlerin gelmesiyle problemlerin aşılabileceğini belirtmektedir. Turistlerin Akyaka’yı bir yavaş şehir olarak, doğaya saygılı, duyarlı biçimde tercih etmelerini sağlayacak bilgilendirmelerin yapılması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Buna göre katılımcılar, bölgenin hassas ekolojik durumu hakkında gelenleri bilgilendirmenin, uyarmanın bir görev olarak hem yöre halkına hem de yavaş şehir üyeliğini destekleyen dernekler ve belediyeye ait olduğunu belirtmektedir. Kişilerdeki maddi ve manevi unsurlar arasındaki çatışma, bileşenler arasında dengeli kararlılıktan uzaklaştığını göstermektedir. Bu kararsızlık “kaynakların tüketimi” ve “kirlilik” biçiminde iki tür maliyetin ortaya çıkmasına neden

---

¹⁰⁰ Katılımcı 10

¹⁰¹ Katılımcı 17

olmaktadır.¹⁰² Bilinçlendirme çalışmaları yapılsa dahi kontrol mekanizması işlemediği sürece ani yığılmalar ve sezonluk kalabalık ekosistem üzerinde tahribata yol açacaktır.

Kalan katılımcıların düşünceleri ise artan kalabalığın doğru yönlendirilmediği ve güvensiz bir ortam yaratılarak insanlar arası ilişkileri zayıflattığı yönünde toplanmaktadır. Yalnızca turist olarak gelenlerin değil aynı zamanda farklı şehirlerden gelip Akyaka'da esnafılık yapanların sık sık değişmesinin samimiyetsiz bir ortam yarattığı ve yabancıların şehirde mekân alıp satmasının bir güvenlik problemi ortaya çıkardığı belirtilmektedir. Katılımcılar, Akyaka'nın çehresini değiştirecek sürdürülebilir bir yatırım yapılmadığı aksine gereksiz yatırımlar yapıldığı için yeni işletmecilerin de sürekliliği sağlayamadığını düşünmektedir. Bu durumun kişiler arasındaki diyalogu zayıflattığı belirtilmektedir.

Özellikle güvenli olduğu düşüncesiyle Akyaka'da kalmaya devam eden yerli halkın çeşitli güvenlik olayları ile karşılaştığı belirtilmektedir. Akyaka'nın çehresinin değişmesi ve tanınırlığının artması ile birlikte dışarıdan gelip buraya yerleşen ve esnafılık yapmaya başlayan insanların fazlalığı dikkat çekmektedir. Dışarıdan gelen insanların çoğu büyükşehirlerden gelmekte ve Akyaka'yı görece güvenli bulmaktadır. Akyaka'daki güvenlikle ilgili yapılan gözlemlerde bazı esnafların gece boyu dükkânlarını kapatmadan dükkânların başında beklediği, bir kısmının ise ürünleri gece boyu dışarıda bıraktığı görülmektedir. Aile olarak gelen tatilcilerin yerel halk tarafından daha hızlı kabul gördüğü, çocuklu ailelerin güvenli ve samimi ortamı pekiştirdiği düşünülmektedir.

Yapılan görüşmelerde Akyaka'nın bir yavaş şehir olarak çocukları desteklemek ve büyütme için uygun bir yer olup olmadığı konusunda verilen cevaplar çeşitlilik göstermektedir. Özellikle okul çağına kadar çocukların Akyaka'da yaşaması istenilirken okul çağı ile birlikte yakın yerlerdeki şehir merkezlerine ya da daha küçük ilçelere taşınmak istendiği belirtilmektedir. Buna Akyaka'daki tek okulun yalnızca sözleşmeli öğretmenler tarafından tercih edilmesi, kadrolu öğretmen problemi yaşanması, sürekli öğretmen değişikliğinin eğitim kalitesini düşürmesi sebep olarak gösterilmektedir. Diğer yandan okul çağı ile birlikte Akyaka'daki çeşitli unsurların çocuğun yetiştirilmesi için uygun olmadığı da belirtilmektedir. Bunların başında özellikle Akyaka'da yaz

---

¹⁰² Herman E. Daly, *Ecological Economics and Sustainable Development: Selected Essays of Herman Daly*, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, 2007, pp. 86.

sezonunda artan alkol alımı ve madde kullanımı gelmektedir. Katılımcıların bir kısmı ise Akyaka'nın çocukların yaşaması için büyük kentlerden daha elverişli olduğu görüşündedir. Tüm problemlerine rağmen küçük şehirlerde olumsuzlukları kontrol altında tutmanın daha kolay olduğu ve nispeten teknolojiye uzak olmanın çocukları doğayla barıştıracığı belirtilmektedir.

5.6. MİSAFİRPERVERLİK VE FARKINDALIK EĞİTİMİ İÇİN KRİTERLERE DAİR BULGULAR

Akyaka'da evlerin apart otel yapılması akabinde çeşitli restoranların açılması, mahallenin küçük olmasına rağmen fazla iş yükü altına girmesi kişiler arasındaki manevi ilişkileri zayıflatmaktadır. Buna göre yerli halk çoğunlukla gelen yabancıları ekonomik bir getiri olarak görmektedir. Katılımcılar, para kazanma hirsının komşuluk ilişkilerinin önüne geçtiğini belirtmektedir. Komşular birbirine gidip oturacak zamanı dahi bulamamaktadır. Ziyaret kültürünün zayıfladığı ve komşu evlerde yaşayan insanların birbirlerini tanımadıkları belirtilmektedir. *“Eskiden kapılarımızı kilitlemezdik ya da kilitleri üzerinde unutsak bile tedirgin olmazdık. Çünkü yanımızda, yöremizde yaşayanların kim olduğunu bilirdik. Yoldan geçerken taşıyamadığımız poşetleri mahallenin çocukları yardımcı olur, taşırdı. 20-30 yıl öncesinden bahsetmiyorum. Şimdi burada oturan kişiler yoldan geçerken selam dahi vermiyor. Çünkü herkes koşturuyor, herkes iş ve paranın, daha çok müşteri nasıl kazanırım hirsının peşinde zaman geçiriyor.”*¹⁰³

Görüşmelerde insan ilişkilerinin zayıflama nedenleri irdelendiğinde, Türkiye'nin büyük küçük pek çok şehrinde şikâyet edildiği üzere teknoloji bağımlılığı ilk sırada belirtilmektedir. Küçük bir mahalle olmasına rağmen Akyaka'da saygının ve sevginin giderek azaldığı belirtilmektedir. Bir yavaş şehir olmasına rağmen büyükşehirlerdeki ilişkilerden farklı bir manevi ilişkinin Akyaka'da olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir.

Yavaş şehirden önce yörede bir köy ruhundan bahsedilirken bugün nüfusu görece az bir mega şehirden farkı kalmadığı belirtilmektedir. *“Birkaç yıl öncesine kadar buraya gelen insanlar daha romantik, duygusal nedenlerle geliyordu. Kitap okuyan*

---

¹⁰³ Katılımcı 4

insanlar, yazan insanlar, sanatçılar tercih ediyordu. Ancak bugün duygusallık yerini tamamen moda ya bıraktı. Kıyı turizmi yapılan herhangi bir yerden farkı yok, insanların geliş amacı eğlenmek, yüzmek ve fotoğraf çekmek haline dönüştü.”¹⁰⁴

Yerli halkın çeşitli olumsuzluklara rağmen gelen ziyaretçilerin kaliteli zaman geçirebilmesi için bireysel çaba harcadıkları görülmektedir. Şehirdeki yerli halkın her ne kadar kalabalıktan rahatsız olsa da birkaç günlüğüne gelen ziyaretçilerin buradan huzurlu bir şekilde ayrılmasını istediği belirtilmektedir.

Akyaka’da cittaslow (yavaş şehir) logosu mavi bayrak ofisinde bulunmaktadır ancak ofis çalışır durumda değildir. Esnafın farkındalıklarının artırılmasına dair güncel bir çalışma yapılmamaktadır. Yöre halkına yavaş şehrin içeriği hakkında yalnızca ilk üyelik döneminde herkesin haberdar olmadığı şekilde bilgi verildiği belirtilmekte sistematik ve kalıcı eğitim verilmediği görülmektedir.

5.7. ORTAKLIK KRİTERLERİNE DAİR BULGULAR

Yavaş yemek ile ilgili katılımcıların çoğunluğunun bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Burada da yavaş şehir hareketinde olduğu gibi bireysel çabalar ve merak konu hakkında bilgiye ulaşmada etken olmaktadır. Yavaş yemek konusunda bilgi sahibi olan katılımcılar, mahallede “slow food” logosuna rastlamadıklarını, bu konuyla ilgili bir girişimin bulunmadığını belirtmektedir.

Pazarda doğal yerel ürünlerin satılması ve sağlıklı gıdaya ulaşabilme konusunda istekli olan katılımcılar Akyaka’da buna dair uzun süreli, sürdürülebilir bir değişiklik olmadığını belirtmektedir. Yerel gıdanın ulaşılabilir olması için tüketicilerin alım gücünün de belirleyici olduğunu belirten katılımcılar, marketlerde ve pazarda fiyatların arttığını, bu fiyat değişikliğinin kalabalıkla birlikte artan ihtiyaçlar sonucu ortaya çıktığını eklemektedir.

Yerel ürünlerin tanıtılmasına yönelik diğer yavaş şehirlerle iş birliği yapılmadığı, mahallede Akyaka’nın ve Türkiye’deki diğer yavaş şehirlerin yerel değerlerine dair tanıtımlara yer verilmediği belirtilmektedir. Yavaş yemek ile ilgili

---

¹⁰⁴ Katılımcı 13

desteklenen bir programın olmadığı ve mahallede yerel lezzetlerin tadılabileceği mekânların azlığı da dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Toplumun beklentileri, geçmişi ve kültürü önemsizleştirilerek geliştirilmeye çalışılan şehirler, birbirinin aynı yapılaşmalar, aynı eğlence anlayışı ve aynı şehir politikaları benimsenerek kendi kimliğini yok etmektedir.

Şehrin sosyal yapısı, kültürel hayatı, diğerlerinden ayrılan özellikleri onu yaşanılabilir kılmaktadır. Yavaş şehir hareketi, şehirlerin yerel ve ayırıcı özelliklerine dikkat çekerek onu küresel rekabet ortamının dışında tutmayı amaçlamaktadır. Ancak araştırma sonucu göstermiştir ki yavaş şehir unvanı yavaşlık felsefesinin önüne geçmekte ve markalaşma için bir araç haline almaktadır. Yavaş şehir üyeliği, yörenin hangi alanda pazar payı fazlaysa o alanda pay arttırma girişimine dönüşmüştür. Yerel değerlere önem verirken tek tipliliğin karşısında durmayı hedefleyen hareket, tam aksine yeniden bir tek tipleşme üretmiştir. Öncelikli amacı ekonomik büyüme olan şehirlerin, küreselleşme karşısında yerelliğini, manevi ve özgün değerlerini koruma konusunda başarılı olamayacağı görülmektedir. Gerekli kontrollerin ve planlamaların yapılmaması da hareketin yola çıktığı noktadan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

Akyaka'da uzun süre yaşayanlarla yapılan görüşmelerde büyükşehirlerin kaotik ortamından bir kaçış ve huzur arayışının ön planda olduğu görülmektedir. Aynı zamanda ailelerin çocuklarını daha güvenli bir ortamda küçük ve doğayla içi içe bir alanda büyütme arzuları da yine oraya yerleşmede etken olmaktadır. Akyaka'nın bugünkü durumu ise tam aksine oraya taşınan ailelerin aradıklarını bulamadıklarını göstermektedir. Oysa hareketin şehirdeki devamlılığı için çocukların o kültür içerisinde yetişmesi önem arz etmektedir. Ailelerin büyük çoğunluğu hareketin ilk yıllarında çocuklarının bu şehirde yetişmesini olumlu ve istenen bir durum olarak ifade ederken bugün tam aksini düşündüklerini belirtmektedir. Akyaka'yı yaşanabilir bir şehir olarak görme oranının gittikçe azaldığı gözlemlenmiştir.

Yapılan araştırmada şehirle ilgili yeniliklerde yerel halkın yerel yönetimlerden çeşitli beklentileri olduğu görülmektedir. Bu beklentilerin başında turistlere yönelik bir cazibe merkezi haline dönüştürülen Akyaka'nın yerelde yaşayan halk için yarattığı olumsuzlukların öngörülebilmesi ve buna karşı önlemlerin alınabilmesi gelmektedir. Yapılan görüşmelerde yavaş şehir uygulamalarıyla ilgili olumlu olarak belirtilen cevaplar az sayıda işletmeci tarafından ekonomik katkı olarak belirtilirken kalabalık,

çevre kirliliği, trafik sorunu, gürültü, yetkililerin ilgisizliği, güven ortamının yıkılması, fiyat artışları gibi olumsuzluklar görüşmelerin büyük bir bölümünü teşkil etmektedir.

Akyaka'nın önemli doğa ve ziyaret alanlarından Kadın Azmağı'nın kitle turizmine yönelik kullanılması su altı bitki örtüsünü ve habitatını risklere karşı savunmasız bırakmasına neden olmaktadır. Yine Azmak kenarında kurulan büyük restoranların varlığı yavaş yemek ve yerel kültürün tanıtımı noktasından oldukça uzak görünmektedir. Yavaş yemek kültürünü benimsememiş bu restoranlar Akyaka'yı bir yavaş şehir görüntüsünden oldukça uzaklaştırmaktadır

Kitle turizmde kısa vadede fazla yarar sağlamak amaçlanır ve kişiler yerel unsurları tanımak için bir çaba içerisine girmez. Ziyaretçinin amacı kendisi için en fazla yararı sağlamak olduğundan çevreye karşı bir sorumluluk duygusu duymaz. Yavaş şehirlerde yapılan alternatif turizm ise tam aksine yereli, doğayı ve kültürü önemseme gayretinde olduğunu belirtir. Oysa çalışma sonucu, alternatif turizm konusunda da yeterince başarı kaydedilemediğini, alternatif turizmin yerini alışlagelmiş kitle turizminin yok edici etkisine bıraktığını göstermektedir.

Maddi unsurlardan önce manevi değerleri, özgünlüğü ve yereli ön planda tutmayı amaçlayan yavaş şehir hareketinin, Akyaka'da yerel halkın belirttiği güvenlik problemleri, sohbetlerin azalması, iletişimin zayıflaması ve tatillerde kapasitesini aşan sayıda insana hizmet etmesi sebebiyle de başarıya ulaşamadığı görülmektedir. Akyaka, yavaş şehir hakkında bilgi alma ve uygulama sürecinde diğer yavaş şehirlerden çok daha az nüfusa sahip olmasına rağmen yereli, çevreyi ve kültürü koruma konusunda yeterli bir başarı elde edememiştir.

Araştırma, Akyaka'nın yavaş şehrin adının ihtiva ettiği anlamdan oldukça uzaklaştığını göstermektedir. Özellikle sıkça belirtildiği gibi şehirdeki doğal alanların giderek yok edildiği kaygısı dikkat çekmektedir. Akyaka'da ev satın alınmak istendiğinde ciddi meblağların kişileri merkezden giderek uzaklaştırdığı, Akyaka'ya yakın ve henüz keşfedilmemiş alanların tercih edilmeye başlandığı belirtilmektedir. Yeni yerler keşfetme arzusunun bilinçli bir tüketici/üretici olunmadığı sürece aynı olumsuz sonuçları doğuracağı görülebilmektedir.

Sosyal medya, marka değeri, reklam tanıtımlarıyla bilinçsiz bir turist kitlesine ulaştırılan yavaş şehirler güvenin ve yaşanabilir ortamın yok olması endişesine neden

olmaktadır. Diğer yandan bilinçsizce yapılan tanıtımlar, tüketici kitlenin ekonomik olarak şehre getireceği katkıyı aşmakta ve doğaya zarar verme oranlarını arttırmaktadır.

Akyaka deneyimi Türkiye'nin diğer şehirlerinde markalaşma kaygısıyla yavaş şehir hareketinin uygulanması durumunda ortaya çıkabilecek olumsuzlukları göstermektedir. Yavaş hareketlerinin arzu edildiği gibi bir sonuç ortaya çıkarabilmesi, sistemin karşısında durması, doğayla barışık ve uyumlu olabilmesi için kişisel çıkarlardan uzak ve toplumsal bir bakış açısı benimsemesi gerekmektedir.

Yavaş şehirlerde yapılan turizm örnekleri kültürlerarası etkileşimi özendirmedi ve yeni kültürü tanıma heyecanı uyandırmalıdır. Alternatif yavaş turizmi kitle turizmden ayıran bu noktalar üzerinde durulmalı ve yavaş şehir, çevreye duyarlı, yereli tanıma gayreti ve hevesi içinde olan turistlere şehrin kapasitesi dikkate alınarak ve planlı bir şekilde kapılarını açmalıdır.

Şehirler, kendi sorunlarına başka şehirlerin politikalarıyla çözüm aramak yerine içinde yaşayan ve şehre kimlik kazandıran yerel halkın önerileri, şikâyetleri ve katkılarıyla geliştirilmeli ve özgün bir gelişim hedeflenmelidir. Şehirlerin öncelikli ilgisi içinde barındırdığı halk olmalıdır. Ülkeler, şehirleri kalabalıkların kargaşasına terk etmek yerine kültür, sanat, doğa, ekonomi ve tüm canlılar arasında uyumu büyütmeyi hedeflemeli ve bunun için öncülük etmelidir.

KAYNAKLAR

Akyaka Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, <http://akyaka.bel.tr/>

Akyaka Tatil, Gezi ve Konaklama Rehberi,

<http://www.akyakaguide.com/akyaka-alternatif-doga-sporlari/>

BEKAR Aydan, Nisan YOZUKMAZ, Çağrı SÜRÜCÜ, Ahmet Metehan GÖVCE, “The Concept of Cittaslow as a Marketing Tool for Destination Development: The Case of Mugla, Turkey”, *American International Journal of Social Science*, v. 4, n. 3, 2015, 54-64.

Cittaslow Australia, Criteria Goals of a Cittaslow Town,
<http://www.cittaslow.org.au/index.php/about-cittaslow/criteria-goals-of-a-cittaslowtown>

Cittaslow Goolwa, Cittaslow Charter,
<https://www.cittaslowgoolwa.com.au/cittaslowcharter/criteria-accreditation>

Cittaslow International, Midden-Delfland,
<http://www.cittaslow.org/network/middendelfland>

Cittaslow International, Positano, <http://www.cittaslow.org/network/positano>

Cittaslow International, Sebastopol, <http://cittaslowsebastopol.org/>

Cittaslow International, Waldkirch, <http://www.cittaslow.org/network/waldkirch>

Cittaslow Türkiye, Akyaka, <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-akyaka/>

CRESWELL John W., *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, çev. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2016.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Bölgeleri,
<https://ockb.csb.gov.tr/gokova-ozel-cevre-koruma-bolgesi-i-2748>

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi,

<https://ockb.csb.gov.tr/gokova-ozel-cevre-koruma-bolgesi-i-2748>

- ÇINAR Ali Abbas, *Akyaka Sözlü Tarihi ve Gökova Havzası Halk kültürü*, Muğla: Akyaka Belediyesi Yayınları, 2007.
- ÇINAR Ali Abbas, *Muğlaname: Muğla ve İlçeleri Kültürü*, İzmir: Berke Yayınları, 2006.
- ÇITAK Şerife Özgün, “Sakin Şehirler Hızlı Turistler”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, c. 5, s. 8, 2016, 2692–2706.
- DALY Herman E., *Ecological Economics and Sustainable Development: Selected Essays of Herman Daly*, Massachusetts: Edward Elgar Publishing, 2007.
- Discover Sedgfield South Africa,
<https://www.discover-sedgfield-south-africa.com/sedgfield-slow-town.html>
- DONAT Onur, Pınar Savaş YAVUZÇEHRE, “Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü Dergisi*, s. 35, 2016, 115-126.
- FIRINCIOĞULLARI Sevrâ, *Alvin Toffler: Bilişim Toplumu Hız ve Geçiciliğin Çağı*, Ankara: Gece Kitaplığı, 2017.
- FISCHLER Claude, “Food, Self and Identity”, *Social Science Information*, v. 27, n.2, 1988, 275–292.
- Gökova Akyaka’yı Sevenler Derneği, Sokak Hayvanları Çalışma Grubu,
<http://www.akyaka.org/hayvansever/hakkimizda.htm>
- GÜVEN Erdem, Yavaş Güzeldir: “Yavaş Yemek’ten ‘Yavaş Medya’ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, c. 7, s. 1, 2011, 113–121.
- GRZELAK-Kostulska Elzbieta, Beata HOŁOWIECKA, Grzegorz KWIAŃKOWSKI, “Cittaslow International Network: An Example Of A Globalization Idea?” *The Scale Of Globalization. Think Globally, Act Locally, Change Individually In The 21st Century*, Ostrava: University Of Ostrava, 2011, 186-192.
- HONORE Carl, *Yavaş: Hız Çılgınlığına Başkaldıran Yavaş Hareketi*, çev. Esen Gür, İstanbul: Alfa Yayınları, 2008.

- JANG Hee-Jung, Dehyun Sohn, Timothy Jung, *Go Slow and Curvy: Understanding the Philosophy of the Cittaslow (Slowcity) Phenomenon*, Switzerland: Springer International Publishing, 2015.
- KESKİN Enes Battal, *Yavaş Şehir*, Bursa: Uludağ Yayınları, 2015.
- LİTFİN Karen T., *EkoKöyler: Sürdürülebilir Bir Toplum İçin Dersler*, çev. Pınar Ercan, İstanbul: Alfa Yayınları, 2017.
- Masithandane, <http://www.masithandane.org/>
- MAYER Heike, Paul L. KNOX, “Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World”, *Blacksburg, Journal Of Urban Affairs*, v. 28, n. 4, 2006.
- McLUHAN Marshall, Bruce R. POWERS, *Global Köy: 21. Yüzyılda Yeryüzü Yaşamında ve Medyada Meydana Gelecek Dönüşümler*, çev. Bahar Öcal Düzgören, İstanbul: Scala Yayıncılık, 2015.
- MERRİAM Sharan B., *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, çev. Selahattin Turan, Ankara: Nobel Yayıncılık, 2013.
- ÖZKAN Hakkı Can, *Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi*, (Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2011.
- ÖZMEN Ayça, Mehmet Cengiz CAN, “Cittaslow Hareketi’ne Eleştirel Bir Bakış”, *Planlama Dergisi*, c. 28, s. 2, 2018, 91-101.
- PARK Eerang, Sangkyun KİM, “Potential of Cittaslow for Sustainable Tourism Development: Enhancing Local Community's Empowerment”, *Tourism Planning & Development*, v.13, n. 3, 2016, 351–369.
- PATTON Michael Quinn, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, çev. ed. Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir, Ankara: Pegem Akademi, 2014.
- PETRİNİ Carlo, Gigi PADOVANİ, *Slow Food Devrimi*, çev. Çağrı Ekiz, İstanbul: Sinek Sekiz Yayınevi, 2012.
- Positano, <https://www.positano.com/en/s/positano-3>
- POWERS William, *New Slow City: Living Simply in the World's Fastest City*, Novato & California: New World Library, 2014.

- PRESENZA Angelo, Tindara ABBATE, Roberto MÍCERA, “The Cittaslow Movement: Opportunities and Challenges for the Governance of Tourism Destinations”, *Tourism Planning & Development*, v. 12, n.4, 2015, 479–488.
- PUNCH Keith F., *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, ev. Dursun Bayrak, H. Bader Arslan, Zeynep Akyüz, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2005.
- RADSTROM Susan, “A Place Sustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow”, *IJPP Italian Journal of Planning Practice*, v. 1, n. 1, 2011, 90–113.
- Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm>
- RITZER George, *Toplumun McDonaldlaştırılması*, ev. şen Süer Kaya, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011.
- ROBERTSON Roland, *Globalization: Social Theory and Global Culture*, London: Sage Publications, 1992.
- SEZGİN Mete, şafak ÜNÜVAR, *Sürdürülebilirlik ve şehir Pazarlaması Ekseninde Yavaş şehir*, Konya: izgi Kitabevi, 2011.
- SIRIM Veli, "evreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim rneği Olarak 'Sakin şehir' Hareketi ve Türkiye'nin Potansiyeli", *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, c. 1, s. 4, 2012, 119-131.
- Slow Food International, <https://www.slowfood.com/about-us/our-philosophy/>,
- SUNGUR Zerrin, “Türkiye'nin Sakin şehirlerindeki Kadın Girişimciliğine Sosyolojik Bir Bakış”, *International Conference On Eurasian Economies*, 2013, 641-648.
- TüRKEş nal, *Cumhuriyeti Kucaklayan Muğla*, Muğla: Muğla Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019.
- VIRILIO Paul, *Hız ve Poitika: Dromoloji zerine Bir Deneme*, ev. Meltem Cansever, İstanbul: Metis Yayınları, 1998.
- YILDIRIM Ali, Hasan şİMşEK, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 8.b, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011.
- YURTSEVEN Hüseyin Rıdvan, Ozan KAYA, Serhat HARMAN, *Yavaş Hareketi*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2010.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Fatma Levent
Tez Adı	Yerel Halkın Yavaş Şehir Hareketine İlişkin Algıları: Akyaka Örneği
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Sosyoloji
Tez Türü	Yüksek Lisans Tezi
Tez Danışman(lar)ı	Dr. Öğr. Üyesi Enes Battal Keskin
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☒ Genel Kısıt (6 ay) ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 01.08.2019

İmza :

